

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки
Кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до магістерської кваліфікаційної роботи

на тему:

**«ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПРИВАТНОГО
АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ВІННИЦЬКИЙ АСФАЛЬТОБЕТОННИЙ
ЗАВОД»**

Виконала студентка 2 курсу, групи МПОУ-18м
спеціальності 073 «Менеджмент»

Магденко О.Ю.

Керівник: к.е.н., професор кафедри ЕПВМ

Лесько О.Й.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри ФІМ

Ткачук Л.М.

Вінниця –2019 року

Вінницький національний технічний університет
Факультет менеджменту і інформаційної безпеки
Кафедра економіки підприємства та виробничого менеджменту
Освітній ступень магістр
Спеціальність 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ЕПВМ
к.е.н., професор

_____Лесько О.Й.

«03» вересня 2019 р.

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
Магденко Оксані Юрїївні

1. Тема роботи: «Удосконалення управління формуванням та використанням капіталу будівельної галузі (на прикладі публічного акціонерного товариства «Вінницький асфальтобетонний завод»)»
керівник роботи: Лесько Олександр Йосипович зав кафедри ЕПВМ, к.е.н., професор затверджені наказом вищого навчального закладу від «02» жовтня 2019 року № 254
2. Строк подання студентом роботи: до «01» грудня 2019 р.
3. Вихідні дані до роботи: Фінансова звітність «Вінницького асфальтобетонного заводу» за 2016-2018 рр.; методичні вказівки, підручники, навчальні посібники, наукові статті.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки: теоретичні основи формування та використання капіталу будівельної галузі; аналіз управління капіталом на ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; шляхи удосконалення управління формуванням та використанням капіталу на ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»
5. Перелік графічного матеріалу: Таблиця 1.1 – Систематизація поглядів на поняття «капітал» у перспективі та на сучасному етапі розвитку економічних відносин; Таблиця 1.2 – Аналіз визначення понять «капітал», запропонованих в довідковій, науковій та навчальній літературі; Таблиця 2.1 – Динаміка основних економічних та фінансових показників діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Рисунок – 2.1 Динаміка основних економічних та фінансових показників діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод». Рисунок – 2.2 Динаміка елементів операційних витрат ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Таблиця – 2.2 Основні показники балансу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» ; Рисунок – 2.3 Динаміка зміни основних показників балансу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Таблиця – 2.3 Показники рентабельності діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Рисунок 2.4 – Динаміка зміни основних показників рентабельності діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Таблиця – 2.4 Фінансові коефіцієнти, що характеризують ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Рисунок 2.5 – Динаміка зміни основних фінансових коефіцієнтів ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Таблиця – 2.5 Аналіз складу, динаміки і структури капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Рисунок – 2.6 Динаміка капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Таблиця – 2.6 Аналіз показників які характеризують джерела формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Рисунок – 2.7 Динаміка показників які характеризують джерела формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Таблиця – 3.1 Характеристика

сильних та слабких сторін для SWOT – аналізу; Таблиця – 3.2 Загальні зовнішні можливості та загрози для SWOT – аналізу; Таблиця – 3.3 Матриця SWOT – аналізу; Рисунок – 3.1 Організаційна структура ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Рисунок – 3.2 Змакетована організаційна структура для ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»; Рисунок 3.3 – Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни обсягу продажу продукції. Рисунок – 3.4 Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни ціни реалізації одного кілограма продукції; Рисунок – 3.5 Моделювання чутливості прибутку підприємства залежно від зміни величини прямих витрат; Рисунок – 3.6 Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни непрямих витрат; Рисунок 3.7 – Моделювання чутливості чистого прибутку залежно від ставки податку на прибуток.

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання Прийняв
Розділ 1	Лесько О. Й., завідувач кафедри ЕПВМ		
Розділ 2	Лесько О. Й., завідувач кафедри ЕПВМ		
Розділ 3	Лесько О. Й., завідувач кафедри ЕПВМ		

7. Дата видачі завдання 02. 09. 2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи формування та використання капіталу акціонерного товариства	Вересень-жовтень 2019	
2	Аналіз управління капіталом на ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»	Жовтень 2019	
3	Шляхи удосконалення управління формуванням та використанням капіталу на ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»	Грудень 2019	
4	Здача оформленої роботи на кафедрі	Грудень 2019	

Студент

_____

(підпис)

Магденко О.Ю.

Керівник роботи

_____

(підпис)

Лесько О. Й.

АНОТАЦІЯ

В магістерській кваліфікаційній роботі проаналізовано удосконалення управління формуванням та використанням капіталу будівельної галузі.

В першому розділі роботи визначено теоретичні основи формування та використання капіталу будівельної галузі. В другому розділі проведено аналіз управління капіталом ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод». В третьому розділі розроблені шляхи удосконалення управління формуванням та використанням капіталу на ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».

Ключові слова: капітал, власний капітал, залучений капітал, статутний капітал, нерозподілений прибуток, резервний капітал.

ABSTRACT

In this master's qualification analyzes the improve the control the formation and use of the company's capital.

In the first section of the work, the methodological foundations of capital management of the construction industry are determined. In the second section, the analysis of the capital management of PJSC "Vinnitsa Asphalt Concrete Plant" was conducted. In the third section, ways of improving the management of the formation and use of capital at PJSC Vinnitsa Asphalt Concrete Plant have been developed.

Keywords: capital, equity, debt capital, authorized capital, retained earnings, capital reserve.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА.....	8
1.1 Економічна сутність поняття капітал.....	8
1.2 Методи формування капіталу акціонерного товариства.....	12
1.3 Показники, що характеризують формування капіталу акціонерного товариства	21
1.4 Висновки до першого розділу.....	23
2 АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ НА ПрАТ «ВІННИЦЬКИЙ АСФАЛЬТОБЕТОННИЙ ЗАВОД».....	24
2.1 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».....	24
2.2 Аналіз фінансових показників фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за період 2015-2017 рр.....	28
2.3 Аналіз управління капіталом ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».....	41
2.4 Висновки до другого розділу.....	46
3 ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ НА ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ АСФАЛЬТОБЕТОННИЙ ЗАВОД».....	48
3.1 Обґрунтування вибору базової стратегії управління ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».....	48
3.2 Макетування нової організаційної структури на ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».....	52
3.3 Моделювання ефективності чистого прибутку ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» залежно від зміни умов зовнішнього та внутрішнього середовища, в яких знаходиться підприємство.....	57
3.4 Висновки до третього розділу.....	71
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Сутність основних проблем, що виникли на сучасному етапі розвитку економіки України – це те що наша економіка на сьогодні не може забезпечити розвиток національних економічних та фінансових систем, не сприяє ефективному розподілу ресурсів, не створює передумови для інновацій та науково-технічного прогресу.

Актуальність проведення досліджень полягає в тому, що капітал є основою функціонування підприємства, початком його діяльності. Саме тому є важливим на початку діяльності будь-якого підприємства визначити яким чином формувати капітал та за допомогою яких джерел.

Процес формування капіталу являє собою сукупність узгоджених та пов'язаних способів і методів залучення у господарський оборот виробничих ресурсів, що використовуються (способи і методи) економічними службами й органами правління підприємства в ході формування капіталу.

Метою дослідження магістерської роботи є вивчення основ щодо покращення фінансового стану підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити такі завдання:

- визначити економічну сутність поняття капітал;
- дослідити сучасні методи управління структурою капіталу акціонерного товариства;
- визначити особливості управління капіталом акціонерного товариства;
- розглянути економіко-організаційну характеристика ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»;
- проаналізувати фінансову діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»;
- провести аналіз управління капіталом ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»;

- розробити шляхи підвищення ефективності управління капіталом ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».

Об'єктом дослідження є процес удосконалення управління формуванням капіталу підприємства.

Предметом дослідження в даній роботі є удосконалення управління використанням капіталу підприємства.

Наукова новизна дипломної роботи полягає в удосконаленні організаційної структури ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод», що передбачає зміну виробничої структури управління та впровадження інших організаційно-технічних заходів.

Дослідження проводилося з використанням таких основних методів: метод системного аналізу і синтезу, абстрактно-логічний метод, історичний метод тощо. В роботі також використовувалися статистичні методи, методи економічного аналізу, методи порівняння та інші.

Інформаційною базою написання дипломної роботи є посібники, підручники, монографії, наукові статті з питань формування капіталу підприємства, річні звіти ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод», інформаційні ресурси Інтернет тощо.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що обґрунтовані теоретичні положення та запропоновані методичні підходи можуть бути прийняті до використання підприємствами для удосконалення управління формуванням і використанням капіталу.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1.1 Економічна сутність поняття капітал

Капітал – одна з фундаментальних та достатньо складних економічних категорій, сутність якої наукова думка досліджує протягом багатьох століть. Неоднозначне його трактування з різних позицій – економічної теорії, обліку, фінансів, політичної економії та різні способи його пізнання як явища матеріальної природи та суспільного життя, свідчать, що нині він є найбільш дискусійним в економічних дослідженнях сучасників, що свідчить про актуальність даного дослідження. Капітал отримав визначення настільки різноманітні, що його суть проявляється через економічні характеристики, в яких він може виступати – як інвестиційний ресурс, об'єкт власності, нагромадження цінності, фактор виробництва, вартість ін. Одні вчені ототожнюють його із засобами виробництва, інші розглядають його з точки зору продуктивних сил. Капітал як фактор виробництва являє собою майно, цінність у формі грошей, землі, які належить підприємцям та використовується в процесі створення товарів і послуг. Капітал – це соціально-економічна категорія, тому уявлення про капітал не були одноманітними та змінювалися з ходом історії. Вивчення природи капіталу, його змісту, визначення джерела багатства та механізму його утворення стало важливим питанням економічної науки й сьогодні.

В таблиці 1.1 представлена систематизація поглядів на поняття «капітал» [2].

В таблиці 1.1 представленні представники із різних економічних шкіл вони підходили до визначення поняття «капітал» різними способами.

Наведені визначення не суперечать, а доповнюють одне одного, відображають різну суть капіталу, як економічної категорії.

Одна група трактує фіксує суто фінансову сторону, інша – натуральну. Залежно від мети використання фінансових ресурсів можна розглядати капітал і як відносини. Кожне визначення має право на існування, оскільки враховує певні особливості прояву цієї багатогранної економічної категорії та соціально-економічні умови, що склалися у суспільстві.

Сучасні вчені продовжують дослідження поняття капіталу, намагаючись логічно обґрунтувати пояснення капіталу, як економічної категорії.

Таблиця 1.1 - Систематизація поглядів на поняття «капітал» у перспективі та на сучасному етапі розвитку економічних відносин

№ з/п	Економічна школа	Економічна школа	Підходи до визначення поняття «капітал»
1.	Меркантилісти	Т. Ман (1571-1641)	Абсолютна форма багатства
2.	Фізіократи	Ф. Кене (1694-1774)	Сума грошей, авансована у виробництво
		У. Петі (1623-1687)	Грошова вартість
3.	Класична економічна школа	А. Сміт (1723-1790)	Капітал як накопичений запас (частина багатства), потрібний для подальшого виробництва, від якого розраховують отримати прибуток
		Д. Рікардо (1772-1823)	
		Ж.Б. Сей (1767-1832)	Чинник, що створює вартість
		Н.Г. Чернишевський (1828-1889)	Матеріальні цінності, спрямовані на виробництво
4.	Марксизм	К. Маркс (1818-1883)	Гроші, що беруть участь у процесі обігу. Вартість, що дає додану вартість. Засіб експлуатації виробників.
5.	Австрійська школа	Е. Бег-Баверк (1851-1919)	Засоби існування, які авансуються робітникам
		К. Менгер (1840-1921)	Економічні блага, що спрямовані на майбутнє, беруть участь у виробництві і є джерелом доходу
6.	Неокласична школа	А. Маршал (1842-1924)	Призначений для торговельно-промислових цілей і є чинником виробництва
		П. Самуельсон (1915)	Ресурс довготривалого користування, створений з метою виробництва
7.	Кембриджська школа	Дж. Робінсон (1903-1983)	Гроші, універсальний товар ділового світу
		А.М. Румянцев	Відносини експлуатації
		А.С. Булатов	Блага, що використовуються як ресурс у подальшому виробництві
		К.А. Раїцький	
		А.В. Парамонов	Засоби виробництва, що дають додану вартість
П. Бурд'є	Ресурс, що конвертується у гроші та інституалізується у формі прав власності		
8.	Сучасні економісти	І.О. Бланк	Нагромаджений запас економічних благ у грошовій та товарній формі, що беруть участь у економічному процесі як інвестиційний ресурс та чинник виробництва

В таблиці 1.2 наведений аналіз визначення «капітал», яке запропоноване в науковій та навчальній економічній літературі [3, 4].

Таблиця 1.2 - Аналіз визначення поняття «капітал», запропонованих в науковій та навчальній літературі

Капітал - це	Група авторів
вартість, що приносить додаткову вартість у разі використання праці найманих робітників.	О.С. Булатов, В.І. Осипов, І.Т. Балабанов, В.М. Гриньов.
фінансові кошти підприємства, відбиті в пасиві його бухгалтерського балансу.	С.В. Моїсеєв, Д. Рікардо
сукупність (або частина) фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, вкладених у виробництво з метою отримання прибутку.	С.В. Моїсеєв, Й. Шумпер, Р. Дорнбуш, Л.С. Мартюшева.
фінансові ресурси, вкладені в господарський процес і отримані прибутки.	І.Т. Балабанов; І.В. Зятковський.

З погляду економічної думки, «капітал» - це економічний потенціал, що задіяний в процесі виробництва, тобто реальний чинник виробництва [5].

Виходячи із запропонованого поняття капіталу, можна стверджувати, що капітал підприємства формується за допомогою зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування і розподіляє активи матеріальні і нематеріальні, які створюють дохід та приймаючи участь в різних процесах.

Аналізуючи капітал та його структуру важливо визначити безліч його видів, тому розглянемо класифікаційні ознаки, за якими капітал ділиться на різні види. А саме такі:

1. Належність підприємству: власний і залучений.

Власний капітал це частка активів (майна) підприємства, яка формується за рахунок внесків засновників та власних коштів суб'єктів господарювання [6].

Позичковий капітал – це кошти, які залучаються для фінансування господарської діяльності підприємства на принципах строковості, повернення, платності, цільового використання. Основними видами позичкового капіталу є: банківські кредити, емісія облігацій, фінансовий лізинг. Як власний так і позичковий капітал може біти сформований за рахунок внутрішніх і зовнішніх джерел.

2. Мета використання : виробничий, позичковий, спекулятивний.

Продуктивний – це кошти, які інвестовані в операційні активи підприємства для здійснення операційної його діяльності;

Позичковий капітал – та частина капіталу, що використовується в процесі інвестування в грошові інструменти (короткострокові і довгострокові депозитні вклади в комерційних банках; в боргові фондові інструменти);

Спекулятивний капітал – та частина капіталу, що використовується в процесі здійснення спекулятивних фінансових операцій, оснований на різниці в цінах.

3. Форма інвестування: фінансовий (цінні папери, грошові кошти дебіторська заборгованість), матеріальний (основні засоби, виробничі запаси), нематеріальний (патенти, ліцензії, «ноу-хау»).

4. Об'єкт інвестування: основний та оборотний.

5. Процес кругообігу: товарний, виробничий, грошовий.

На першій стадії капітал у грошовій формі авансується в конкретні фактори виробництва (засоби та предмети праці), перетворюючись у такий спосіб у виробничу форму. На другій стадії виробничий капітал у процесі вироблення продукції поступово перетворюється в товарну форму. На третій стадії товарний капітал під час реалізації продукції перетворюється в грошовий капітал.

6. Форма власності: приватна та державна.

7. За організаційно-правовими формами діяльності виділяють такі види капіталу: акціонерний капітал (капітал підприємств, створених у формі акціонерних товариств); пайовий капітал (капітал партнерських підприємств — товариств з обмеженою відповідальністю, командитних товариств тощо) та індивідуальний капітал (капітал індивідуальних підприємств — сімейних тощо).

8. Характер використання власником: накопичувальний та споживчий.

Накопичувальний капітал - це такий, який має нерозподілений прибуток звітного та минулого років. Він описується різними формами його росту в процесі капіталізації прибутку, виплат дивідендів.

Споживчий капітал пов'язаний з виплатою дивідендів та відсотків; які покривають соціальні потреби підприємства та його працівників.

9. Правові норми функціонування : легальний та нелегальний.

10. Ступінь незалежності капіталу: постійний і змінний.

Постійний капітал - власний капітал та довгостроковий позичений капітал. Змінний капітал - короткостроковий позичений капітал [7].

Отже, визначення економічної сутності поняття капітал показало, що існують різноманітні погляди на визначення капіталу, після дослідження який, можна сказати, що капітал – це накопичувальний запас економічних благ в грошовій та товарній формах, які беруть участь в економічному процесі формування як інвестиційних ресурсів так і виробничих чинників.

1.2 Методи формування капіталу акціонерного товариства

За допомогою джерел формування капіталу можна відокремити зовнішні які називають позикові та внутрішні, або власні кошти. До внутрішніх джерел можна віднести ті кошти, які отримані від емісії привілейованих тих, що отримали від звичайних акцій та прибуток який ще не розподілили і фонди власних коштів створених підприємством, кошти які були отримані безоплатно, та реінвестована частка активів [8].

До зовнішніх джерел відносять позикові і залучені кошти.

Залучені кошти – це кредиторська заборгованість, тобто гроші кредитора, якими певний час безкоштовно користується боржник.

Початкове формування власного капіталу підприємства розпочинається з формування статутного капіталу [9].

Статутний капітал акціонерного товариства має визначене число акцій, чисельність яких передбачена статутом. Статутний капітал показує власні джерела формування активів і власність акціонерного товариства, як юридичної особи. Сума статутного капіталу відображає колективну власність акціонерів, де частка кожного визначається номінальною вартістю придбаних акцій [10].

Акціонерні товариства формують свої статутні фонди за рахунок випуску і реалізації акцій шляхом відкритої підписки на них чи купівлі-продажу на фондовій

біржі або шляхом розподілу всіх акцій між засновниками без права розповсюдження акцій через відкриту підписку і купівлю-продаж на біржі.

Акції які є складовою частиною статутного капіталу, оплачуються інвестором до моменту реєстрації акціонерного товариства відкритого типу в розмірі не менше 30%, а закритого не менше 50% від вартості акцій, на які підписався акціонер. Друга частина акцій повинна бути оплачена протягом першого року діяльності.

Закон «Про господарські товариства» встановлює мінімальний розмір статутного капіталу, де вказано що він не може бути менший за суми, еквівалентну на момент створення товариства, тобто 1250 мінімальних заробітних плат [11].

Якщо акції було придбано за ціною вищою за їх номінальну вартість можна сказати, що власний капітал формується за допомогою додатково вкладеного капіталу.

У процесі своєї діяльності підприємство створює накопичений капітал, головні елементи якого є [12]:

- нерозподілений прибуток. Частина чистого прибутку, що не була розподілена між власниками;
- резервний капітал. Сума резервів, які створені відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства;
- інший додатковий капітал. Розкриває інформацію про вартість безкоштовно отриманих активів (дарчий капітал).

Законом України «Про господарські товариства» встановлено мінімальний розмір [13]:

- резервного фонду (25 відсотків від статутного фонду);
- щорічних відрахувань до резервного фонду (5 відсотків від суми чистого прибутку).

Фактичний розмір резервного фонду та щорічних відрахувань до нього встановлюється в установчих документах, але він не може бути меншим за встановлений законом мінімум.

Ефективна фінансово-господарська діяльність підприємства неможлива без залучення позикових коштів. Використання позикового капіталу дозволяє істотно розширити обсяг виробничо-господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективно використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових фондів виробничого і невиробничого призначення, підвищення ринкової вартості підприємства.

До складу позикового капіталу підприємства включають: довгострокові кредити і позики; короткострокові кредити і позики; кредиторську заборгованість.

Короткострокові фінансові обов'язки. Короткострокові кредити і позики виступають джерелом покриття оборотних активів. До них належать усі форми залученого позикового капіталу з терміном його використання до одного року. Попередню оплату покупцем товарів і послуг розглядають як безпроцентовий кредит постачальникам, що часто генерує неоплату в господарстві.

Терміновою вважається заборгованість за отриманими позиками і кредитами, термін погашення якої за умовами договору не настав або продовжений. До простроченої відносять заборгованість за отриманими позиками і кредитами з терміном погашення, що минув за умовами договору.

До довгострокових фінансових зобов'язань належать всі форми функціонуючого на підприємстві позикового капіталу з терміном його використання більше одного року. Основними формами зобов'язань є довгострокові кредити банків і довгострокові позикові кошти, термін погашення яких ще не настав, або не погашені в передбачений термін.

Довгостроковий позиковий капітал направляється на фінансування необоротних активів і частини оборотних активів. Довгострокові кредити і позики показують у бухгалтерському балансі як довгострокові зобов'язання з терміном погашення більше одного року. При цьому вирахування зазначеного терміну починають з першого числа місяця, що йде за місяцем, в якому ці зобов'язання були прийняті до бухгалтерського обліку, з урахуванням умов договорів про терміни погашення. Облік довгострокових кредитів і позик здійснюється за їхніми видами та кредитними організаціями [14].

При вирішенні питання формування структури капіталу та джерел його фінансування є два основні напрямки: змішане фінансування та повне самофінансування виключно за рахунок власних ресурсів [15]. При виборі будь-якої схеми необхідно враховувати переваги і недоліки різних джерел фінансування. Загальними є такі переваги та недоліки :

- капітал власний : перевагою є простота залучення, висока здатність генерування прибутку, фінансова стійкості розвитку підприємства, платоспроможності в довгостроковому періоді, зниження банкрутства. Недоліками – являється висока вартість, неможливість забезпечити перевищення коефіцієнта фінансової рентабельності підприємства над економічною, обмеженість обсягу залучення фінансових ресурсів для розширення операційної та інвестиційної діяльності підприємства на окремих стадіях життєвого циклу. [16];

- капітал позиковий : перевагою є відносно широкі можливості залучення, забезпечення росту фінансового потенціалу підприємства, невисока у порівнянні з власним капіталом вартість, здатність генерувати приріст фінансової рентабельності. Недоліками є залежності та втрати платоспроможності, висока залежність вартості запозиченого капіталу від коливань кон'юнктури фінансового ринку, ризик зниження фінансової стійкості, активи які сформовані за рахунок позиченого капіталу.

Теоретичними основами управління формуванням капіталу є теорія структури. Це пов'язано з тим, що теоретична концепція структури капіталу формує підґрунтя для вибору стратегічних напрямків фінансового розвитку підприємства, тобто від збалансованого формування та використання власних і позикових засобів залежить ринкова вартість та фінансова стійкість підприємства, максимізація доходності капіталу, ступінь ризику здійснення інвестиційної діяльності.

Поняття структури капіталу носить дискусійний характер. З початку його розглядали як співвідношення статутного та довгострокового позичкового капіталу, що використовує підприємство. Враховуючи це, практично всі класичні теорії структури капіталу ґрунтуються на визначенні співвідношення в його складі питомої ваги акцій та облігацій.

Такий підхід до визначення структури капіталу пов'язаний з підвищенням ролі банківського кредиту в фінансуванні господарської діяльності підприємств та поширенням практики реструктуризації короткострокових його видів у довгострокові.

В сучасних економічних дослідженнях економісти дотримуються погляду, що структура капіталу має включати усі види власного і залученого капіталу підприємства. При цьому до власного капіталу слід відносити всю нагромаджену його частину у вигляді сформованих фондів та резервів, а також суму нерозподіленого прибутку. У свою чергу, до складу позикового капіталу можна віднести всі можливі форми його використання, а саме фінансовий лізинг та комерційний кредит, внутрішню кредиторську заборгованість та ін., до моменту погашення цих сум вони також використовуються в кругообороті засобів підприємства.

Такі автори, як Ф.Ченг, Дж.І.Фіннерті під фінансовою структурою капіталу підприємства розуміють набір цінних паперів. Такої ж думки дотримується і Є.Брігхем, який зазначає, що структура капіталу - це набір цінних паперів, які фірма використовує для фінансування своїх активів, Дж.К.Ван Хорн, Дж.М.Вахович, за визначенням яких, структура капіталу - це комплекс постійного довгострокового фінансування фірми, що представлений облігаціями, привілейованими акціями та звичайними акціями компанії [17].

Інші визначення фінансової структури капіталу дають Е.Нікбахт, А.Гроппеллі зазначаючи, що структура капіталу - це складові фінансові фірми. Структура капіталу зафіксована у правій частині балансу, де показано основні джерела коштів, що залучені для фінансування. В.В. Ковальов виділяє два поняття: «фінансова структура» та «капіталізована структура». За його визначенням, під терміном «фінансова структура» розуміється спосіб фінансування діяльності підприємства в цілому, тобто структуру всіх джерел фінансування активів. Другий термін відноситься до довгострокових пасивів. І.О. Бланк визначає структуру капіталу як: «співвідношення усіх форм власних та залучених фінансових ресурсів, що використовуються підприємством у процесі своєї господарської діяльності для

фінансування активів». О.С. Стоянова ототожнює структуру капіталу, тобто з усіма джерелами фінансування діяльності корпорації. Двоєкий підхід стосовно структури капіталу підприємства спостерігається і у В.Г. Белоліпецького, який зазначає, що комбінація боргу та власного капіталу, яка кожного разу повинна врівноважуватись з активами фірми, називається структурою капіталу. Часто структуру капіталу визначають у більш вузькому розумінні як пропорцію, в якій фірма використовує власні та довгострокові залучені джерела.

На думку Фр. Модільяні і М. Міллер існує «оптимальна структура капіталу», при якій вартість власного акціонерного капіталу, покриває вартість залученого капіталу. Тобто вартість власного працюючого капіталу має бути більшою за вартість залученого капіталу додаючи проценти [18].

Обґрунтовуючи оптимальні структури капіталу вчені додали декілька положень, які відносяться в першу чергу до кращої ефективності ринку, відсутності податків, однакової величини відсоткових ставок для фізичних і юридичних осіб, раціональної економічної поведінки компанії. Приймаючи дані положення доцільно тільки в умовах функціонування бездоганного ринку, на якому всі види цінних паперів є ліквідними. Отже, застосування теорії М. Міллера та Фр. Модільяні зокрема в умовах України майже неймовірно.

Подальші теоретичні дослідження процесу управління структурою капіталу були втілені в концепціях, які базуються на моделі ММ, але, в той же час, пропонують певні її модифікації. Компромісна концепція структури капіталу, ґрунтується на позиції, що вартість підприємства прямо пропорційно залежить від структури капіталу. Вища питома вага позикового капіталу збільшує фінансові витрати підприємства на обслуговування боргу. Зміст компромісної концепції сформовано на основі врахування реальних умов функціонування ринку, що не враховувалось у попередніх концепціях, а саме оподаткування прибутку підприємств; ризик банкрутства; операційні витрати на формування та обслуговування залученого капіталу.

Сутність компромісної концепції формування капіталу підприємства полягає в тому, що при зміні питомої ваги залученого капіталу в загальній сумі капіталу,

змінюється й середньозважена вартість капіталу підприємства. Основоположники теорії протиріччя інтересів створення будови капіталу рахують, що існує різниця поглядів та ступенів обізнаності власників, інвесторів, кредиторів і менеджерів в ході керування ефективністю його застосування. Засновники деяких теоретичних положень цієї концепції - М. Гордон, М. Дженсен, У. Меклінг, Д. Галей та інші - не міняючи саму суть компромісної концепції, значно збільшили сферу її практичного застосування за рахунок вивчення окремих факторів. На думку С. Майєрса, «субординація джерел» відвертає адміністрацію корпорації від реалізації важливого завдання - оптимізації капітальної вартості. Процес ухвалення рішень фіксується на показнику нерозподіленого прибутку і випуску нових облігацій.

Змістова концепція протиріччя інтересів формування структури капіталу підприємства складають теорії асиметричної інформації, сигналізування моніторингових затрат та інші. Згідно з теорією асиметричної інформації, ринок капіталу не є досконалим навіть у найбільш економічно розвинених країнах світу. Так, реально функціонуючий ринок формує внаслідок своєї недостатньої «прозорості» неадекватну інформацію про перспективи його розвитку для окремих його учасників, а це, у свою чергу, породжує нерівнозначну оцінку майбутнього рівня дохідності та ризику його діяльності та, відповідно умови оптимізації капіталу.

Теорія сигналізування, є розвитком теорії асиметричної інформації. На основі зіставлення моделі ММ та теорії субординації джерел фінансування С. Майєрс зробив висновок про те, що ринок посилає інвесторам і кредиторам відповідні сигнали про перспективи розвитку підприємства на основі поведінки менеджерів на цьому ринку. Ця теорія визначає поведінку менеджерів згідно перспектив розвитку підприємства. За перспективи ефективного розвитку, менеджери можуть надавати перевагу при збільшенні капіталу підприємства. Ще однією концепцією структури капіталу, що базується на відмінностях інтересів і рівня інформованості власників та кредиторів підприємства, є теорія моніторингових витрат. За цією теорією, моніторингові витрати із збільшенням питомої ваги позикового капіталу у капіталі підприємства збільшуються, що призводить до зростання середньозваженої вартості

капіталу. Це обґрунтовується тим, що при отриманні кредиту, кредитори вимагають здійснення з їх боку контролю за ефективністю використання кредитних коштів та їх поверненням. Витрати на здійснення цього контролю включаються у відсоткову кредитну ставку, і тому сплачуються підприємством [19].

Головною метою корпорації у визначенні структури капіталу є досягнення оптимальної структури, де ціна капіталу буде найнижчою, а вартість корпорації буде найвищою. Бланк І.О. визначає оптимальну структуру капіталу, що таке співвідношення використаних власних і позикових коштів забезпечить найбільш ефективну пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості, тобто відбудеться максимізація ринкової вартості.

Суперечністю оптимізації структури власного капіталу є багатоваріантність критеріїв оптимізації, яка не дає змоги обрати однозначного варіанта фінансування.

Оптимізація структури капіталу має базуватися на основі встановлених параметрів його обсягів та структурних елементів, які забезпечуватиме дотримання заданого критерію оптимізації. Враховуючи існуючі підходи до оптимізації структури капіталу підприємств, потрібно проводити комплексні заходи, які містять збалансованість критеріїв.

Оптимізаційними структурами капіталу виступають фінансові показники результативності функціонування підприємства.

На думку Козаченко Л.А., формування оптимальної структури капіталу повинно враховувати два основні критерії: рівень фінансової стійкості та середньозважену вартість капіталу. Тому що ці критерії дозволяють встановити наскільки ефективно та раціонально підприємство управляє власними та позиковими коштами [18].

Процес оптимізації власного капіталу підприємства має здійснюватись за трьома критеріями:

- за критерієм максимізації рентабельності власного капіталу;
- за критерієм мінімізації середньозваженої вартості власного капіталу;
- орієнтація на структуру власного капіталу підприємства[19].

Звідки випливає послідовність таких дій:

- ознайомлення з первинною інформацією;
- аналіз власного капіталу;
- орієнтація на структуру власного капіталу підприємства;
- критерій максимізації чистої рентабельності власного капіталу;
- критерій мінімізації середньозваженої вартості власного капіталу;
- формування структури власного капіталу;
- порівняння витрат від оптимізації структури власного капіталу акціонерного товариства;
- регулювання структури власного капіталу.

Яремко І.І., включаючи дію усіх доступних інформаційних факторів, радить схему удосконалення структури капіталу, яка порівняно з моделлю Р.А. Славюка, Н.М. Чижа дещо менше приділяє увагу попередньому аналізу, але після етапу зміни структури до оптимальної передбачити ще порівняння витрат з вигодами від оптимізації.

Для вибору та обґрунтування типу системи формування капіталу Попов О.Є., Котов А.М., Зайцева Т.Г. у своїй монографії пропонують застосовувати модель у вигляді матриці. Корпорація позиціонується в просторі матриці, яка з'єднує три фактори: рентабельність власного капіталу, темп зросту обсягів продажу продукції підприємства, рівень ефективності використання ресурсів [20].

Позиціонування корпорації в просторі матриці дає можливість вибрати відповідні даній позиції типи формування капіталу і сукупність ресурсних джерел, а також визначити стратегічні альтернативи подальшого розвитку підприємства.

Процес оптимізації структури капіталу повинен здійснюватися за такими критеріями:

- оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації прибутку та мінімізації ризиків. Після визначення типу системи і прийняття сукупності джерел формування капіталу здійснюється розрахунок оптимальної їх структури.
- орієнтація на пропорційне співвідношення власного та позикового капіталу;

Отже, використання різних джерел формування капіталу впливають на ефективність управління його структурою.

1.3 Показники, що характеризують формування капіталу акціонерного товариства

Показники які характеризують формування капіталу:

1. Коефіцієнт автономії [21]:

$$K_{\text{авт}} = \frac{BK}{K}, \quad (1.1)$$

де BK – величина власного капіталу підприємства;

K - загальна вартість капіталу підприємства.

Коефіцієнт автономії показує частку власного капіталу яка не має перевищувати 0,5. Аналізуючи даний показник варто звернути увагу на структуру зобов'язань оскільки в деяких випадках є високим його значення яке свідчить про обмеженість та недостатність його фінансування.

2. Коефіцієнт поточних зобов'язань [21]:

$$K_{\text{пз}} = \frac{\text{ПЗ}}{\text{ЗК}}, \quad (1.2)$$

де ПЗ – поточні зобов'язання.

Він характеризує залежність підприємства від поточних зобов'язань у загальній сумі залученого капіталу.

3. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу розраховується за формулою [21]:

$$K_{\text{конц}_{ЗК}} = \frac{ЗК}{К}, \quad (1.3)$$

де ЗК - величина залученого капіталу підприємства.

Збільшення даного коефіцієнта свідчить про підвищення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства і навпаки.

Чим нижчий показник концентрації позикового капіталу, тим менша заборгованість підприємства, тим стійкіший його стан. Зростання цього показника в динаміці означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства.

4. Коефіцієнт фінансового ризику [21]:

$$K_{\text{фр}} = \frac{ЗК}{ВК} \quad (1.4)$$

Даний показник характеризує кількість одиниць залученого капіталу, яка припадає на одиницю власного капіталу. Зростання показника в динаміці свідчить про посилення залежності підприємства від інвесторів і кредиторів, тобто про деяке зниження фінансової стійкості, і навпаки.

5. Коефіцієнт фінансової залежності або мультиплікатор власного капіталу [21]:

$$K_{\text{фз}} = \frac{К}{ВК} \quad (1.5)$$

Він обернений до коефіцієнта автономії. Зростання цього показника в динаміці означає збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства. Якщо його значення наближається до одиниці, то це означає, що власники повністю фінансують своє підприємство.

Отже, показники, що характеризують джерела формування підприємства такі: коефіцієнт автономії, коефіцієнт поточних зобов'язань, коефіцієнт концентрації

залученого капіталу, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт фінансової залежності.

1.4. Висновки до першого розділу

Виконуючи даний розділ магістерської роботи було проаналізовано теоретичні основи формування капіталу акціонерного товариства.

Визначення сутності поняття капітал показало, що існують різноманітні точки зору на визначення даного поняття, після досліджень яких можна сказати, що капітал – це накопичувальний запас економічних благ у грошовій та товарній формі, що беруть участь у економічному процесі як інвестиційний ресурс та чинник виробництва.

Визначення основних методик аналізу формування капіталу будівельної галузі показало, що можливості використання різних джерел формування капіталу в певній мірі впливають на ефективність управління його структурою. Сьогодні більшість вітчизняних промислових підприємств не має можливості використовувати внутрішні джерела для формування додаткового капіталу в обсягу який їм потрібен.

До показників, що характеризують джерела формування будівельної галузі відносять: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт поточних зобов'язань.

2 АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ НА ПрАТ «ВІННИЦЬКИЙ АСФАЛЬТОБЕТОННИЙ ЗАВОД»

2.1 Загальна характеристика ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Публічне акціонерне товариство «Вінницький асфальтобетонний завод» є єдиним та повним правонаступником Відкритого акціонерного товариства «Вінницький асфальтобетонний завод», засноване відповідно до рішення Регіонального відділення Фонду державного майна України по Вінницькій області від 11 жовтня 1995 року № 1089-К шляхом перетворення орендного підприємства «Вінницький асфальтобетонний завод» у Відкрите акціонерне товариство «Вінницький асфальтобетонний завод». За рішенням загальних зборів акціонерів 30 квітня 2012 року найменування Товариства Відкрите акціонерне товариство «Вінницький асфальтобетонний завод» змінено на Публічне акціонерне товариство «Вінницький асфальтобетонний завод», відповідно до норм Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008р № 514-УІ.

Організаційно-правова форма - Акціонерне товариство.

Повне найменування Товариства:

- українською мовою – Приватне акціонерне товариство "Вінницький асфальтобетонний завод"
- російською мовою - Приватное акционерное общество "Винницкий асфальтобетонный завод"
- Скорочене найменування Товариства:
- українською мовою – ПАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»
- російською мовою - ПАО «Винницкий асфальтобетонный завод»

Повне та скорочене найменування є рівнозначними.

Місцезнаходження Товариства: 21032, Україна, м. Вінниця, пров. Грибоедова,

10

Товариство є юридичною особою з дати його державної реєстрації.

Товариство має цивільні права та обов'язки, в своїй діяльності Товариство керується Конституцією України, Господарським та Цивільними Кодексами України, Законом України «Про акціонерні товариства», Статутом Товариства. Товариство може бути відповідачем та позивачем у суді.

Органами управління Товариства є:

- Загальні збори акціонерів;
- Наглядова рада;
- Директор;
- Ревізійна комісія.

Загальні збори є вищим органом Товариства.

Товариство має самостійний баланс, поточні та вкладні (депозитні) рахунки в банках, круглу печатку та кутовий штамп зі своїм найменуванням, торговельну марку (знак для товарів і послуг).

Майно Товариства формується з джерел, не заборонених чинним законодавством України.

Товариство є правонаступником орендного підприємства «Вінницький асфальтобетонний завод».

Товариство є власником:

- майна, переданого йому засновниками та акціонерами у власність як вклад до статутного капіталу;
- продукції, виробленої Товариством у результаті господарської діяльності;
- одержаних доходів;
- іншого майна, набутого на підставах, не заборонених законом.

Товариство має право купувати, продавати, передавати безоплатно, обмінювати, здавати в оренду юридичним та фізичним особам засоби виробництва та інші матеріальні цінності, використовувати та відчужувати їх іншим шляхом, якщо це не суперечить чинному законодавству України та цьому Статуту.

Товариство має право створювати на території України та за її межами філії та представництва, а також дочірні підприємства відповідно до чинного законодавства України.

Товариство має право розміщувати (випускати) акції, облігації та інші цінні папери. Умови випуску та порядок розміщення акцій та облігацій визначаються у рішенні про їх випуск відповідно до вимог установлених Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Товариство самостійно відповідає за своїми зобов'язаннями усім своїм майном.

Товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів. До товариства та його органів не можуть застосовуватися будь - які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення акціонерами протиправних дій.

Акціонери не відповідають за зобов'язаннями Товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю Товариства, тільки в межах належних їм акцій. До акціонерів не можуть застосовуватися будь - які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення протиправних дій товариства або іншими акціонерами.

Метою діяльності Товариства є забезпечення задоволення попиту споживачів на товари та послуги у сферах, що визначені у предметі діяльності; розвиток виробництва та інша діяльність, передбачена Статутом Товариства, яка не суперечить законодавству України; одержання учасниками прибутку та особистих доходів від підприємницької діяльності, а також задоволення соціально-економічних інтересів акціонерів та членів трудового колективу Товариства на підставі отриманого прибутку.

Предметом діяльності Товариства є:

- забезпечення виконання завдань по випуску готової продукції, втілення нової техніки і прогресивної технології;
- укладання договорів на випуск і поставку асфальтної маси підприємствам і організаціям міста та області;
- здійснення своїми силами асфальтування доріг та територій підприємств та організацій;

- виготовлення залізобетонних дрібно штучних виробів;
- проведення будь – яких будівельних робіт (зокрема, будівництво житлових будинків);
- здійснення торгово – посередницької діяльності відповідно до чинного законодавства;
- надання послуг населенню по асфальтуванню доріг, дворів;
- випуск товарів народного споживання, надання побутових послуг юридичним та фізичним особам;
- винахідницька, раціоналізаторська, підприємницька діяльність;
- здійснення операцій по зовнішньо – економічній діяльності згідно чинного законодавства;
- реалізація лишків матеріально – технічних ресурсів, товарів виробничо – побутового призначення, виробів власного виробництва як через власну мережу, так і через комерційні магазини, товарну біржу, малі й спільні підприємства;
- бартерні операції із заводами – постачальниками;
- здійснення громадського харчування;
- здавання в оренду власного нерухомого майна;
- благодійність та спонсорство;
- інша діяльність, що не суперечить чинному законодавству.

Для здійснення зазначених у Статуті видів діяльності, які підлягають ліцензуванню, Товариство отримує відповідні дозволи та ліцензії в установленому законодавством порядку.

Окремі роботи, що потребують від виконавця спеціальних знань і допуску до роботи, пов'язаної з державною таємницею, виконуються особами, підготовленими у визначеному для таких робіт порядку при наявності у них допуску до державної таємниці відповідної форми.

Захист державної таємниці Товариства здійснюється згідно вимог Закону України “Про державну таємницю” та інших законодавчих актів України.

Товариство вживає заходів по охороні навколишнього природного середовища.

Товариство проводить заходи по цивільній обороні та протипожежній безпеці

Товариство має право самостійно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність у будь-якій сфері, пов'язаній з предметом його діяльності. При здійсненні зовнішньоекономічної діяльності Товариство керується повним обсягом прав суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності відповідно до чинного законодавства України.

Основним конкурентом в галузі асфальтування доріг, дворів, проведення будь-яких будівельних робіт є ТОВ "Шляхбудматеріали".

Підприємство знаходиться на власній території, на якій знаходяться:

- адмінприміщення;
- бітумосховище;
- асфальтозмішувальний апарат;
- майстерні по ремонту техніки;
- відкриті площадки для зберігання гранітної продукції.

Виробництво асфальтобетону проводиться шляхом змішування гранітної продукції з бітумом в асфальтозмішувальному апараті та відвантажується одразу на автівку для постачання на об'єкти, тому що продукція підприємства зберігання не підлягає. Філій, дочірних підприємств, представництв, відокремлених підрозділів немає. Змін в організаційній структурі у відповідності з попереднім періодом не було.

2.2 Аналіз фінансових показників фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за період 2016-2018 рр.

Середньооблікова чисельність штатних працівників ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» станом на 31.12.2018 18 осіб. Середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом станом на

31.12.2018 – 0 осіб. Чисельності працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) станом на 31.12.2018 – 2 осіб;

Фонд оплати праці станом на 31.12.2018 – 461,6 тис. грн.

Факти зміни розміру фонду оплати праці, його збільшення або зменшення відносно попереднього року: фонд оплати праці збільшився на 102 тис. грн. у зв'язку із збільшенням ставки мінімальної заробітної плати.

Спеціальних та обов'язкових кадрових програм, спрямованих на забезпечення рівня кваліфікації працівників, на підприємстві немає.

Первісна вартість основних засобів станом на 31.12.2018 - 8816 тис. грн. Термін та умови використання основних засобів відповідають нормам. Обмежень на використання основних засобів немає. Основні засоби всіх груп використовуються за призначенням. Ступінь зносу основних засобів: 75%. Ступінь використання основних засобів: 25%. Сума нарахованого зносу: 6576 тис.грн.

В 2018 році нараховано амортизації:

- будинки та споруди - 74 тис.грн.,
- машини та обладнання - 23 тис.грн.,
- транспортні засоби - 28 тис.грн.,
- інші основні засоби - 2 тис. грн.

Була проведена модернізація:

- будівлі та споруди – 565 тис. грн.
- машини та обладнання – 71 тис. грн.

Орендовані основні засоби товариство не використовувало. В оренду здавались такі основні засоби: автомобілі вантажні (22 шт.), будівлі, механізми та обладнання.

Підприємство здатне виробляти велику кількість продукції за рахунок застосування спеціальної техніки - асфальтозмішувач "Тельтомат". Підприємством планується капітальні витрати на ремонт та модернізацію будівель та механізмів, які є власністю підприємства на суму 400,00 тис. грн

Виконаємо аналіз фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за 2016-2018 рр.

В табл. 2.1 представлено динаміку основних економічних та фінансових показників діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за 2016-2018 рр.

Таблиця 2.1 - Динаміка основних економічних та фінансових показників діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод», тис грн.

№	Показники	Роки			Відхилення:			
					2017 від 2016 року		2018 від 2017 року	
		2016	2017	2018	абсолютне значення	в %	абсолютне значення	в %
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6043	8119	15645	2076	34,35	7526	92,7
2	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування:	175	192	319	17	9,71	127	66,15
3	Чистий прибуток	133	138	219	5	3,75	81	58,7
4	Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5405	7898	15212	2493	46,12	7314	92,61
5	Елементи операційних витрат:							
5.1	Матеріальні витрати	5146	8441	14259	3295	64,03	5818	68,93
5.2	Витрати на оплату праці	360	224	563	-136	-37,78	339	151,34
5.3	Відрахування на соціальні заходи	146	90	120	-56	-38,36	30	33,33
5.4	Амортизація	224	127	75	-97	-43,3	-52	-40,94
5.5	Інші операційні витрати	484	1083	1648	599	123,76	565	52,17

Як видно з табл. 2.1 за 2016-2018 рр. відбулося збільшення основних економічних та фінансових показників діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод», а саме:

- чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшилась з 6043 до 15645 тис. грн.;
- прибуток від звичайної діяльності до оподаткування збільшився з 175 до 319 тис. грн.

Негативно характеризує фінансово-господарську діяльність ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за 2016-2018 рр. збільшення собівартості реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) з 5405 до 15212 тис. грн. Позитивним є збільшення чистого прибутку з 133 до 219 тис. грн.

Відмітимо, що збільшення собівартості реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відбулося за рахунок збільшення таких показників:

- матеріальних витрат – з 5146 до 14259 тис. грн.;
- витрат на оплату праці – з 360 до 563 тис. грн.;
- інших операційних витрат – з 484 до 1648 тис. грн.

Вищевикладене унаочнюють рис. 2.1-2.2.

Виконаємо горизонтальний та вертикальний аналіз балансу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за 2016-2018 рр.

За допомогою горизонтального і вертикального фінансового аналізу можна отримати найбільш загальне уявлення про які мали місце якісні зміни в структурі засобів та їх джерел, а також динаміці цих змін.

Горизонтальний аналіз дозволяє виявити тенденції зміни окремих статей доходів і витрат та їх груп за документами бухгалтерської звітності. В основі цього різновиду аналізу лежить літочислення базисних темпів зростання доходів і витрат за статтями балансу чи статей звіту про прибутки та збитки.

Горизонтальний аналіз звітності полягає в побудові однієї або декількох аналітичних таблиць, у яких абсолютні показники доповнюються відносними темпами зростання. Ступінь агрегованості показників визначається аналітиком. Як

правило, беруться базисні темпи росту за ряд років, що дозволяє аналізувати не тільки зміну окремих показників, але і прогнозувати їхнього значення.

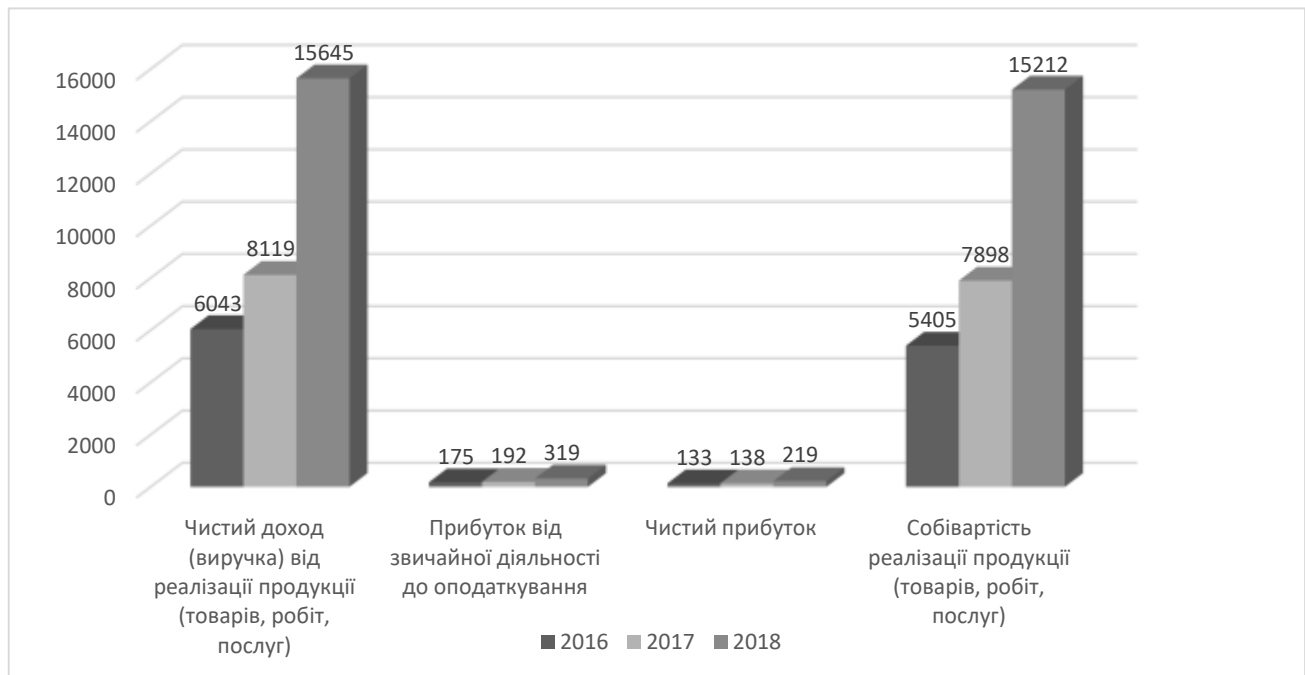

Рис. 2.1. Динаміка основних економічних та фінансових показників діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

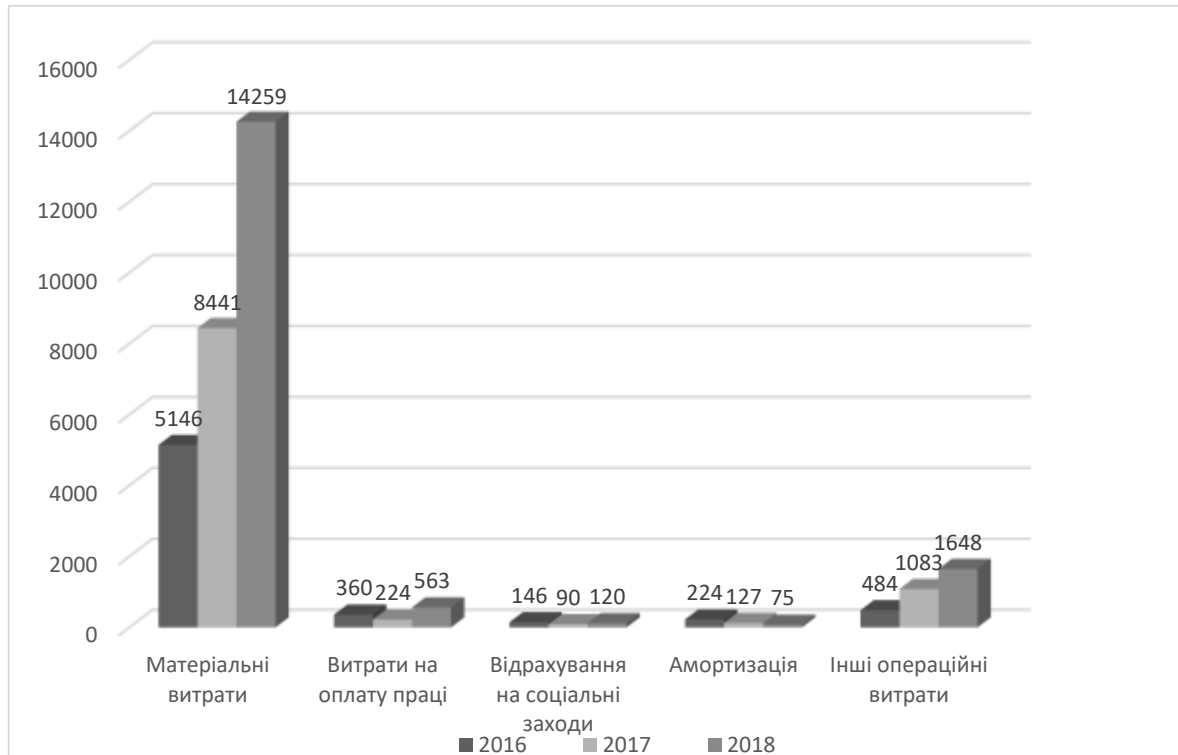

Рис. 2.2. Динаміка елементів операційних витрат ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Горизонтальний і вертикальний аналізи взаємодоповнюють один одного. Тому на практиці нерідко будують аналітичні таблиці, що характеризують як структуру звітної бухгалтерської форми, так і динаміку окремих її показників. Обидва ці види аналізу особливо цінні при міжгосподарських зіставленнях, оскільки дозволяють порівнювати звітність зовсім різних за родом діяльності й обсягам виробництва підприємств.

У процесі горизонтального аналізу визначаються абсолютні та відносні зміни величин різних статей балансу за певний період, а метою вертикального аналізу є обчислення питомої ваги нетто.

В основі вертикального аналізу лежить уявлення даних бухгалтерської звітності у вигляді відносних величин, що характеризують структуру узагальнюючих підсумкових показників. Обов'язковим елементом аналізу служить побудова динамічних рядів значень цих величин, що дозволяє відстежувати та прогнозувати структурні зрушення в складі господарських засобів і джерел їх покриття.

Вертикальний аналіз показує структуру засобів підприємства і їх джерел. Можна виділити дві основні риси, що обумовлюють необхідність і доцільність проведення вертикального аналізу:

— перехід до відносних показників дозволяє проводити міжгосподарські порівняння економічного потенціалу і результатів діяльності підприємств, що розрізняються за величиною використовуваних ресурсів і іншим об'ємним показниками;

— відносні показники деякою мірою згладжують негативний вплив інфляційних процесів, які можуть істотно спотворювати абсолютні показники фінансової звітності і тим самим ускладнювати їх зіставлення в динаміці.

Вертикальному аналізу можна піддавати або вихідну звітність, або модифіковану звітність.

Усі показники порівняльного балансу можна розбити на три групи:

- показники структури балансу;
- показники динаміки балансу;

— показники структурної динаміки балансу.

Для осмислення загальної картини зміни фінансового стану вельми важливі показники структурної динаміки балансу. Зіставляючи структуру змін в активі і пасиві, можна зробити висновок про те, через які джерела в основному був приплив нових коштів і в які активи ці нові кошти в основному вкладені.

Для загальної оцінки динаміки фінансового стану підприємства слід згрупувати статті балансу в окремі специфічні групи за ознакою ліквідності (статті активу) і терміновості зобов'язань (статті пасиву). На основі агрегованого балансу здійснюється аналіз структури майна підприємства. Читання балансу за такими систематизованими групами ведеться з використанням методів горизонтального і вертикального аналізу.

В табл. 2.2 представлені результати горизонтального та вертикального аналізу балансу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за 2016-2018 рр.

Таблиця 2.2 - Основні показники балансу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод», тис. грн.

Показники	Роки			Відхилення:			
				2017 від 2016 року		2018 від 2017 року	
	2016	2017	2018	абсолютне значення	в %	абсолютне значення	в %
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал	1696	1836	1854	140	8,25	18	0,98
Активи (Пасиви)	6110	7202	8779	1092	17,87	1577	21,9
Основні засоби	1713	2240	2140	527	30,76	-100	-4,46
Поточні активи	4397	4962	6639	565	12,85	1677	33,8
Поточні зобов'язання	4414	5366	6925	952	21,57	1559	29,05

Як видно з табл. 2.2 пасив балансу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за 2016-2018 рр. збільшився з 6110 до 8779 тис. грн. Причиною цього є збільшення поточних зобов'язань з 4397 до 4962 тис. грн.

Позитивно характеризує динаміку пасиву балансу підприємства – збільшення власного капіталу з 1696 до 1854 тис. грн.

В активі балансу підприємства можна відмітити збільшення основних засобів з 1713 до 2140 тис. грн. та поточних активів з 4414 до 6925 тис. грн.

Вище викладене унаочнює рис. 2.3.

Далі розрахуємо та проаналізуємо низку показників, які характеризують рентабельність окремих сторін фінансово-господарської діяльності підприємства.

Так, витрати підприємства в розрахунку на 1 грн. чистого доходу (**B**) розраховуються за формулою:

$$B = \frac{(\text{ЧД} - \text{ПРДО})}{\text{ЧД}} * 100\%, \quad (2.1)$$

де **ЧД** – чистий дохід підприємства в даному році;

ПРДО – прибуток підприємства від звичайної діяльності до оподаткування.

Рентабельність активів підприємства (**P_A**) розраховується за формулою:

$$P_A = \frac{\text{ВП} * (\text{ПРДО}, \text{ЧП})}{A} * 100\%, \quad (2.2)$$

де **ВП** -валовий прибуток підприємства в даному році;

ЧП – чистий прибуток підприємства в даному році.

Рентабельність власного капіталу підприємства (**P_{ВК}**) розраховується за формулою:

$$P_{ВК} = \frac{\text{ВП} * (\text{ПРДО}, \text{ЧП})}{ВК} * 100\%, \quad (2.3)$$

де **ВК** – величина власного капіталу підприємства.

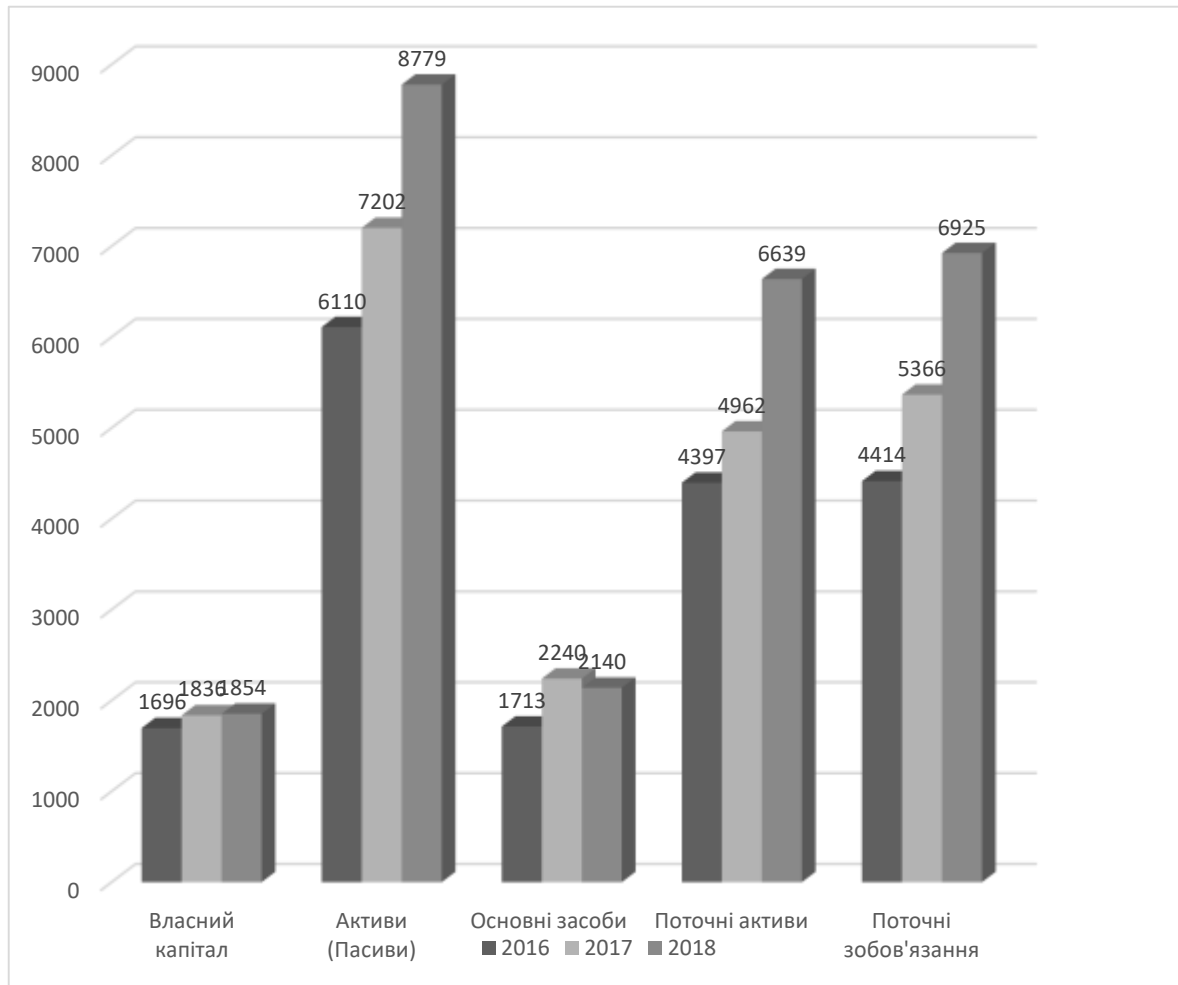

Рис. 2.3. Динаміка зміни основних показників балансу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Рентабельність основних засобів підприємства (P_{OK}) розраховується за формулою:

$$P_{OK} = \frac{ВП*(ПРДО,ЧП)}{OK} * 100\%, \quad (2.4)$$

де OK – величина основного капіталу підприємства в даному році.

В табл. 2.3 представлені показники рентабельності фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за 2016-2018 рр.

Таблиця 2.3 - Показники рентабельності діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод», %

Показники	Роки			Відхилення:			
				2017 від 2016 року		2018 від 2017 року	
	2016	2017	2018	абс. знач.	в %	абс. знач.	в %
1	2	3	4	5	6	7	8
Витрати підприємства в розрахунку на 1 грн. чистого доходу	0,97	0,98	0,98	0,01	1,03%	0	0
Рентабельність активів підприємства	2,2%	1,9%	2,5%	-0,3	-13,6%	0,6	31,5%
Рентабельність власного капіталу підприємства	7,8%	7,5%	11,8%	-0,3	-3,8%	4,3	57,3%
Рентабельність основного капіталу підприємства	7,8%	6,2%	8,4%	-1,6	-20,5%	2,2	35,5%

Як видно з табл. 2.3 за 2016-2018 рр. відбулися зміни показників рентабельності фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».

Коефіцієнт рентабельності активів характеризує рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом. Рентабельність активів збільшилась з 1,9% до 2,5% це може свідчити про те що попит на продукцію збільшився.

Рентабельність власного капіталу характеризує величину отриманого прибутку (збитку), отриманого на одну гривню власного капіталу підприємства. Рентабельність власного капіталу становить в 2016 році 7,8% і у 2018 році 11,8%. Це означає що на одну гривню власного капіталу у 2018 році припадає 11,8 копійок прибутку.

Рентабельність основного капіталу у звітному періоді збільшилась порівняно з минулим періодом з 6,2% до 8,4%, що позитивно характеризує тенденції у прибутковості підприємства.

Негативно характеризує фінансово-господарську діяльність підприємства за цей період збільшення витрат підприємства в розрахунку на 1 грн. чистого доходу – з 97 до 98%.

Вищевикладене унаочнює рис. 2.4.

Рис. 2.4. Динаміка зміни основних показників рентабельності діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Далі розрахуємо основні фінансові коефіцієнти, які з різних аспектів характеризують діяльність підприємств. Оскільки таких коефіцієнтів дуже багато, то, на погляд автора цієї роботи, потрібно обрані тільки ті, які найчастіше розраховуються. Практика господарювання свідчить, що найчастіше розраховуються такі коефіцієнти, як коефіцієнт поточної (або загальної) ліквідності, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансової заборгованості тощо.

Коефіцієнт поточної (або загальної) ліквідності підприємства ($K_{зл}$) розраховується за формулою:

$$K_{зл} = \frac{ПА}{ПЗ}, \quad (2.5)$$

де $ПА$ – величина поточних активів підприємства в даному році;

$ПЗ$ – величина поточних зобов'язань підприємства в даному році.

Коефіцієнт платоспроможності підприємства ($K_{пл}$) розраховується за формулою:

$$K_{пл} = \frac{ВК}{ПЗ+ДЗ}, \quad (2.6)$$

де $ВК$ – величина власного капіталу підприємства в даному році;

$ПЗ$ – величина поточних зобов'язань підприємства в даному році;

ДЗ – величина довгострокових зобов'язань в даному році.

Коефіцієнт фінансової незалежності ($K_{\text{ФН}}$) розраховується за формулою:

$$K_{\text{ФН}} = \frac{\text{ВК}}{\text{П}}, \quad (2.7)$$

де П – величина пасивів підприємства в даному році.

Коефіцієнт фінансової заборгованості ($K_{\text{заборг}}$) розраховується за формулою:

$$K_{\text{заборг}} = \frac{\text{ПЗ} + \text{ДЗ}}{\text{П}}. \quad (2.8)$$

В табл. 2.4 представлені результати розрахунку фінансових коефіцієнтів, що характеризують господарську діяльність ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» за 2016-2018 рр.

Таблиця 2.4 - Фінансові коефіцієнти, що характеризують діяльність ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Показники	Роки			Відхилення:			
				2017 від 2016 року		2018 від 2017 року	
	2016	2017	2018	абс. знач.	в %	абс. знач.	в %
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт поточної (або загальної) ліквідності	0,99	0,92	0,96	-0,07	-7,07	0,04	4,35
Коефіцієнт платоспроможності	0,38	0,34	0,27	-0,04	-10,53	-0,07	-20,59
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,28	0,25	0,21	-0,03	-10,71	-0,04	-16
Коефіцієнт фінансової заборгованості	0,72	0,75	0,79	-0,030	4,17	0,04	5,33

Як видно з табл. 2.4 за аналізований період відбулися зміни фінансових коефіцієнтів, що характеризують діяльність ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод». Так, коефіцієнт загальної ліквідності характеризує готовність товариства ліквідувати поточні зобов'язання і визначається, як відношення оборотних активів підприємства до суми поточних зобов'язань підприємства – станом на кінець року розрахований коефіцієнт ліквідності свідчить про те, що підприємства може ліквідувати поточні зобов'язання.

Коефіцієнт загальної ліквідності 0,96 свідчить про те, що підприємство станом на 31.12.2018 року не має можливості виконати свої зобов'язання перед кредиторами в найближчий термін (позитивне значення 1,0–2,0).

Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом (платоспроможності) характеризує співвідношення зобов'язань та власних коштів підприємства – розрахований показник на кінець року свідчить про те, що підприємство не має залежності від залучених коштів. Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом, має значення 0,27, тобто підприємство не має можливості негайно погасити зобов'язання за рахунок власного капіталу. (позитивне значення 0,5–1,0).

Коефіцієнт фінансової незалежності показує частку активів організації, які покриваються за рахунок власного капіталу (забезпечуються власними джерелами формування). Частка, що залишилася активів покривається за рахунок позикових коштів. Станом на 31.12.2018 року підприємство фінансово не стійке, про що свідчить коефіцієнт фінансової незалежності 0,21 (позитивне значення 0,25-0,5).

Вищевикладене унаочнює рис. 2.5.

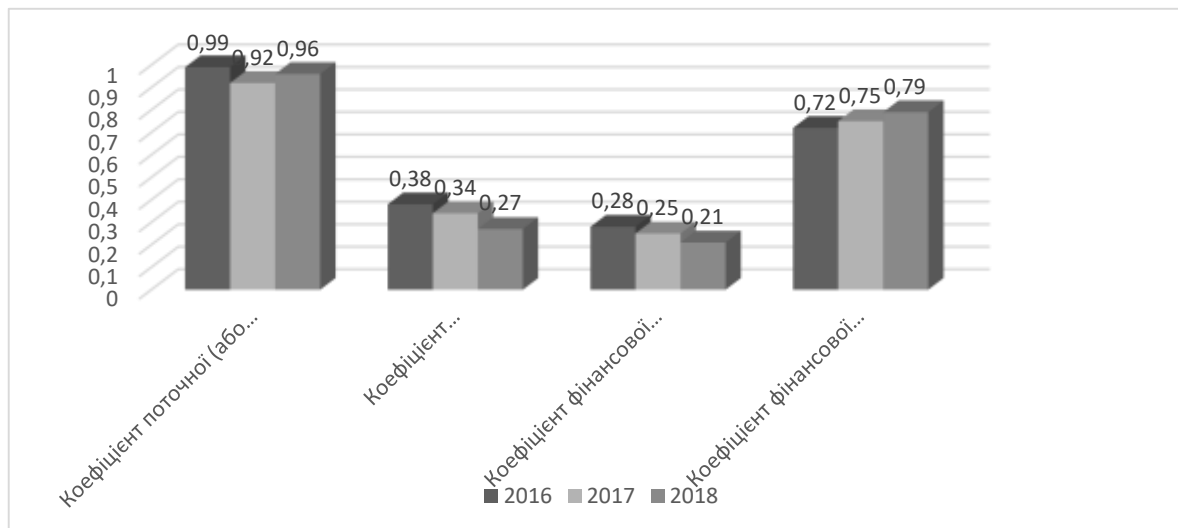

Рис. 2.5. Динаміка зміни основних фінансових коефіцієнтів ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

На підставі аналізу показників фінансового стану ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод», можна сказати, що станом на 31.12.2018 року Товариство має недостатній рівень фінансової стійкості і залежне від зовнішніх джерел фінансування.

2.3 Аналіз управління капіталом ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

У процесі аналізу капіталу підприємства, у першу чергу, варто вивчити зміни в їхньому складі, структурі і дати їм оцінку. В таблиці 2.5 наведено аналіз складу, динаміки і структури капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод». На рисунку 2.5 відображено динаміку капіталу.

З даних наведених в таблиці 2.5 видно, що в 2017 році власний капітал виріс на 18 тис. грн. і становить 1854 тис. грн., коли ж у 2016 року він складав 1836 тис. грн., а у 2016 році цей показник складав 1696 тис. грн. Як видно спостерігається збільшення суми власного капіталу у 2018 році.

Таблиця 2.5 - Аналіз складу, динаміки і структури капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Показник	Роки			Відхилення			
	2016	2017	2018	2017 до 2016 р.		2018 до 2017 р.	
				абс. знач.	в %	абс. знач.	в %
1	2	3	4	5	6	7	8
Власний капітал	1696	1836	1854	140	8,25	18	0,98
Статутний капітал	121	121	121	-	-	-	-
Резервний капітал	0	0	0	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1575	1715	1733	140	8,89	18	1,05
Поточні зобов'язання	4414	5366	6925	952	21,57	1559	29,05
Короткострокові кредиту банку	250	350	339	100	40	-11	-3,14
Векселі видані	0	0	0	-	-	-	-
Кредиторська заборг. за товари, роботи, послуги	3735	4416	6367	681	18,23	1951	44,18
Поточні зобов'язання за розрахунками:							
- з бюджетом	70	145	130	75	107,1	-15	-10,34
- зі страхування	0	13	2	13	-	-11	-
- з оплати праці	13	27	19	14	107,7	-8	-29,63
- з учасниками	0	0	0	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	346	415	68	69	19,9	-347	-83,61

Статутний капітал не змінився та становить 121 тис. грн. Збільшення власного капіталу в 2018 році відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. З 2016 року до 2017 року нерозподілений прибуток збільшився на 140 тис. грн., в свою чергу з 2017 року по 2018 рік цей показник знову збільшився на 18 тис. грн. Це є позитивним для підприємства і вказує на те, що на зборах акціонерів було вирішено використати отриманий прибуток не на виплату дивідендів власникам акцій, а використати ці гроші на підприємстві з метою отримання більших прибутків.

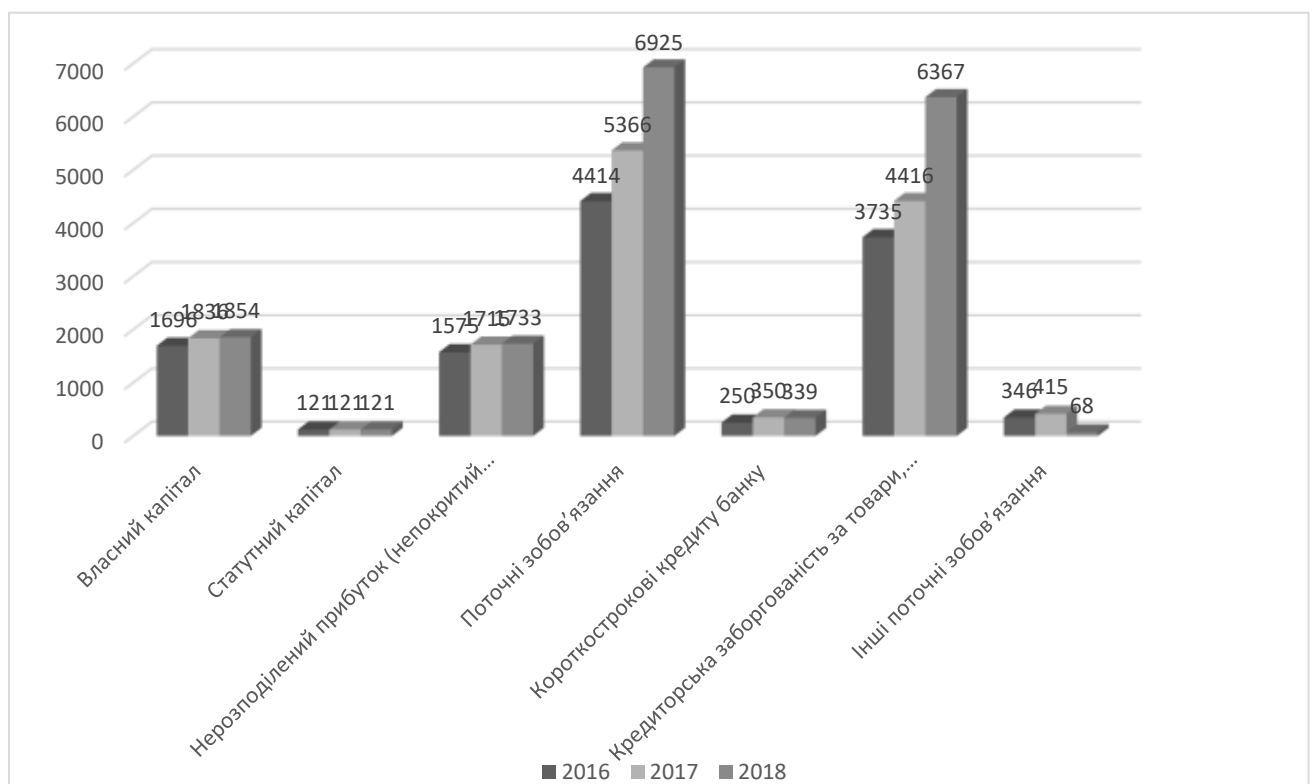

Рисунок 2.6 – Динаміка капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги зросла з 2017 року до 2018 року на 1951 тис. грн. це говорить про те, що підприємство не здатне швидко виплати свої зобов'язання перед постачальниками.

Поточні зобов'язання збільшились впродовж 2017-2018 років з 5366 тис. грн. у 2017 році до 6925 тис. грн. у 2018 року це є негативне явище і вказує на те, що

посилилась фінансова нестабільність підприємства і збільшився ступінь його ризику.

Збільшення поточних зобов'язань пов'язано з збільшенням кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 1559 тис. грн. з 2017 року до 2018. Це свідчить про те, що підприємство не здатне самостійно оплатити надані йому роботи, послуги та купівлю певних видів товарів.

Далі проведемо аналіз управління капіталом за такими показниками, як: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт поточних зобов'язань.

Коефіцієнт автономії розраховуємо за формулою (1.1):

$$\text{Кінець 2016 року : } K_{\text{авт}} = \frac{1696}{6110} = 0,28;$$

$$\text{Кінець 2017 року : } K_{\text{авт}} = \frac{1836}{7202} = 0,25;$$

$$\text{Кінець 2018 року : } K_{\text{авт}} = \frac{1854}{8779} = 0,21.$$

Коефіцієнт фінансової залежності який ще називають мультиплікатор власного капіталу розраховуємо за формулою (1.2):

$$\text{Кінець 2016 року: } K_{\text{фз}} = \frac{6110}{1696} = 3,6;$$

$$\text{Кінець 2017 року: } K_{\text{фз}} = \frac{7202}{1836} = 3,92;$$

$$\text{Кінець 2018 року: } K_{\text{фз}} = \frac{8779}{1854} = 4,74.$$

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу розраховуємо за формулою (1.3):

$$\text{Кінець 2016 року: } K_{\text{конц}_{\text{зк}}} = \frac{4414}{6110} = 0,72;$$

$$\text{Кінець 2017 року: } K_{\text{конц}_{\text{зк}}} = \frac{5366}{7202} = 0,75;$$

$$\text{Кінець 2018 року: } K_{\text{конц}_{\text{зк}}} = \frac{6925}{8779} = 0,79.$$

Коефіцієнт фінансового ризику розраховуємо за формулою (1.4):

$$\text{Кінець 2016 року: } K_{\text{фр}} = \frac{0}{1696} = 0;$$

$$\text{Кінець 2017 року: } K_{\text{фр}} = \frac{0}{1836} = 0;$$

$$\text{Кінець 2018 року: } K_{\text{фр}} = \frac{0}{1854} = 0.$$

Коефіцієнт поточних зобов'язань розраховуємо за формулою (1.5):

$$\text{Кінець 2016 року: } K_{\text{пз}} = \frac{4414}{4414} = 1;$$

$$\text{Кінець 2017 року: } K_{\text{пз}} = \frac{5366}{5366} = 1;$$

$$\text{Кінець 2018 року: } K_{\text{пз}} = \frac{6925}{6925} = 1.$$

Визначені вище показники зведемо до таблиці 2.6., динаміка показників які характеризують джерела формування капіталу наведена на рисунку 2.7.

Таблиця 2.6 - Аналіз показників які характеризують джерела формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Показник	2016р.	2017р.	2018р.	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2017 р. від 2016 р.	2018 р. від 2017 р.	2017 р. від 2016 р.	2018 р. від 2017 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт автономії	0,28	0,25	0,21	-0,03	-10,7%	-0,04	-16%
Коефіцієнт фінансової залежності	3,6	3,92	4,47	0,32	0,89%	0,55	14,03%
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,72	0,75	0,79	0,03	4,17%	0,04	5,33%
Коефіцієнт фінансового ризику	0	0	0	0	0	0	0
Коефіцієнт поточних зобов'язань	1	1	1	0	0	0	0

Коефіцієнт автономії показує суму власного капіталу в загальній сумі капіталу.

Виходячи з наведених даних в таблиці 2.6. можна зробити висновки, що коефіцієнт автономії в 2018 становить 0,21, коли в 2016 році він склав 0,28 це свідчить про те

що частка власного капіталу підприємства у загальній сумі капіталу підприємства в 2018 році зменшилась на 0,07.

Оптимальне значення даного показника має становити 0,5. Значення нашого показника є низьким і свідчить про те, що підприємство не здатне виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів, підприємство є залежним від зовнішніх позикових джерел.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2018 році становить 4,47 і говорить про те, що 4,47 одиниць сукупних джерел припадає на одиницю власного капіталу. Значення даного показника є високим і є негативно для підприємства, яке не здатне функціонувати без залучення зовнішніх позикових джерел.

Коефіцієнт фінансової залежності збільшився з 3,92 до 4,47 і свідчить про збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу показує частку залученого капіталу в загальній сумі капіталу і становить 0,79 в 2018 році, коли ж у 2016 році він склав 0,72.

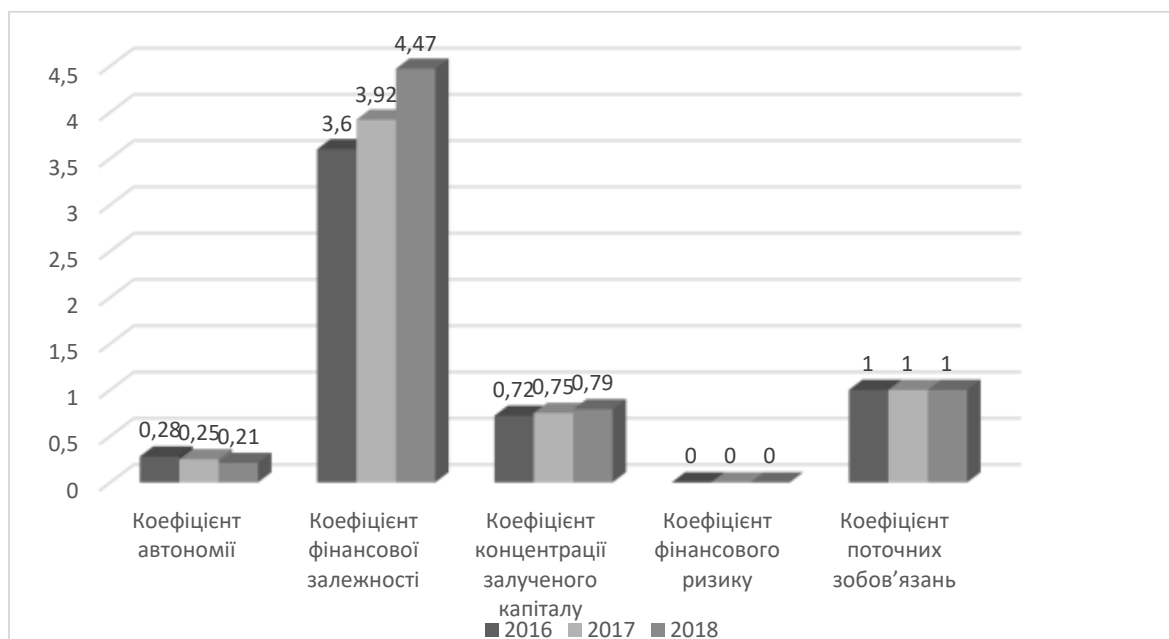

Рисунок 2.7 – Динаміка показників які характеризують джерела формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Збільшення даного показника є негативним для підприємства адже вказує на те, що кількість грошових одиниць залученого капіталу на кожну грошову одиницю капіталу підприємства збільшилась, тобто збільшилась частка залученого капіталу в загальній сумі капіталу, підприємство менш здатне самостійно покривати свої витрати.

Коефіцієнт поточних зобов'язань показує частку довгострокових зобов'язань в загальній сумі залученого капіталу і як в 2016 так і в 2018 році дорівнюють 1 і вказують на те, що залучений капітал формується лише за рахунок поточних зобов'язань.

Отже, проаналізувавши всі показники які характеризують джерела формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» можна зробити висновок, що значення коефіцієнта автономії є низьким і свідчить про те, що підприємство не здатне виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів, підприємство є залежним від зовнішніх позикових джерел.

Значення коефіцієнта фінансової залежності є високим і є негативно для підприємства, яке не здатне функціонувати без залучення зовнішніх позикових джерел.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу збільшився і це є негативним фактором для підприємства.

2.4. Висновки до другого розділу

В другому розділі було проведено аналіз джерел формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».

ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» займається виробництвом асфальтобетону, яке проводиться шляхом змішування гранітної продукції з бітумом в асфальтозмішувальному апараті та відвантажується одразу на автівку для постачання на об'єкти. Основним конкурентом в галузі асфальтування доріг, дворів, проведення будь – яких будівельних робіт є ТОВ "Шляхбудматеріали".

Аналіз фінансової діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» показав, чистий прибуток від господарської діяльності збільшився в 2018 році на 7526 тис. грн. і свідчить про хорошу тенденцію у розвитку підприємства.

Аналіз джерел формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» вказує на те, що основним джерелом формування капіталу є позикові кошти, про це свідчать обраховані вище показники. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу в 2018 році склав 0,79, це означає, що в загальній сумі капіталу власний капітал становить 0,21.

ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» не здатний функціонувати без зовнішніх позикових коштів. У 2018 році підприємство замовило більшу кількість товарів для забезпечення виробничого процесу, у зв'язку з цим кредиторська заборгованість значно зросла, а також збільшився обсяг робіт, що в свою чергу призвело до збільшення зобов'язань з оплати праці.

3 ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ НА ПРАТ «ВІННИЦЬКИЙ АСФАЛЬТОБЕТОННИЙ ЗАВОД»

3.1 Обґрунтування вибору базової стратегії управління ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».

На сьогоднішній день Вінницький асфальтобетонний завод здійснює своїми силами асфальтування доріг, територій підприємств та організацій, займається виготовленням залізобетонних дрібно штучних виробів, укладає договори на випуск і поставку асфальтної маси підприємствам і організаціям міста та області, проведення будь – яких будівельних робіт (зокрема, будівництво житлових будинків).

На даний час місією ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» є розширення виробництва та збільшення ринку збуту по Україні.

Стратегія ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» - стратегія зростання. Розвиток підприємства характеризується показниками росту обсягу продажу, доходу, частки ринку, швидкістю зростання. Основними стадіями стратегії зростання підприємства є:

- планування, на якій визначаються можливості отримання доходу, аналізується ефективність використання всіх видів ресурсів, застосовуються заходи фінансового страхування за непередбачених обставин;
- початкова стадія, на котрій визначаються та ліквідовуються "вузькі місця" у реалізації конкретних проектів, що веде до збільшення обсягу продажу;
- стадія проникнення, на якій здійснюється подальше проникнення товариства на ринок збуту, спостерігається пропорційне зростання обсягів продажу та доходів, практично завершується процес придбання та поглинання, з'являються переваги над конкурентами;
- стадія прискореного зростання, на якій швидко зростає обсяг продажу та доходів, темпи зростання доходів випереджають темпи зростання продажу, частка

ринку наближається до максимальної, з'являються негативні тенденції по витраті ресурсів тощо;

- перехідна стадія, на якій падає швидкість росту обсягів продажу та доходів, настає період стагнації, що змушує здійснювати політику жорсткої економії, закривати певні виробництва, переглядати загальнокорпоративні і функціональні стратегії.

Для визначення ефективної діючої стратегії ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» проведемо так званий SWOT-аналіз, для чого оцінимо стан зовнішнього та внутрішнього середовища, в якому функціонує підприємство, визначимо ключові фактори успіху підприємства, основні ринкові загрози та сприятливі можливості для розвитку підприємства.

Підприємство спеціалізується на виготовленні асфальтобетонної суміші. Замовниками продукції є підприємства з усієї України.

Основним конкурентом ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» є ТОВ «Шляхбудматеріали».

Основними напрямками діяльності ТОВ «Шляхбудматеріали» є:

- шляхове будівництво, ремонт та реконструкція доріг, улаштування дорожніх покриттів усіх типів;
- виробництво асфальтобетонів усіх марок, зокрема, високотехнологічного щибенево-мастикового асфальтобетону, бітуму;
- житлове та промислове будівництво.

ТОВ «Шляхбудматеріали» спеціалізується на будівництві та ремонті автошляхів будь-якої складності. Товариство має модернізовані змішувальні установки, для приготування асфальто-бетонних сумішей та щибенево-мастичного асфальтобетону.

У розпорядженні ТОВ «Шляхбудматеріали» - понад 50 одиниць будівельної, ремонтної і вантажної техніки, таких відомих фірм як, Bomag, Vögel, Hamm, Amman, Hyundai, Daimler-Benz, Man, а також вітчизняних виробників. На території Вінницької області постійно працює дві мобільні ремонтні бригади.

Сильні, та слабкі сторони діяльності ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Характеристика сильних та слабких сторін для SWOT- аналізу

Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
<ul style="list-style-type: none"> - Підприємство здатне виробляти велику кількість продукції за рахунок застосування спеціальної техніки - асфальтозмішувач "Тельтомат"; - Невелика кількість конкурентів; - Основні замовники – державні підприємства; - Географічна розташованість (наближений до основних автомобільних шляхів області); - Широкий асортимент продукції. 	<ul style="list-style-type: none"> - Обмежений попит на продукцію (сезонність та циклічність асфальто-ремонтних та асфальто-будівних робіт); - Спеціальних та обов'язкових кадрових програм, спрямованих на забезпечення рівня кваліфікації працівників, на підприємстві немає (низька кваліфікація персоналу); - Високий рівень цін; - Недоліки в рекламній політиці.

Наступним кроком даного аналізу підприємства буде дослідження його зовнішніх можливостей та загроз (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 - Загальні зовнішні можливості та загрози для SWOT- аналізу

Потенційні зовнішні можливості (O)	Потенційні зовнішні загрози (T)
<ul style="list-style-type: none"> - Оновлення виробничих потужностей; - Впровадження нових, енерго- та ресурсоефективних технологій; - Розширення науково-виробничої бази; - Розширення асортименту продукції та послуг. 	<ul style="list-style-type: none"> - Поява на ринку нових конкурентів та посилення вже існуючих; - Підвищення цін на сировину, паливо та електроенергію; - Зміна державної політики в області фінансування дорожніх служб; - Ускладнення систем оподаткування.

Виходячи із оцінки внутрішнього стану та досліджень зовнішнього оточення, побудуємо матрицю SWOT-аналізу (табл.3.3).

Таблиця 3.3 - Матриця SWOT-аналізу

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
1	2	3
Можливості (O)	- вихід на нові ринки, збільшення асортименту, додавання супутніх товарів і послуг дозволить висока кваліфікація персоналу і достатня популярність; - підвищення кваліфікації персоналу, контроль якості, невідале поводження конкурентів дадуть можливість встигнути за зростанням ринку.	- посилення конкуренції, політика держави, інфляція і зростання податків, вплинуть на проведення стратегії; - популярність додасть переваг у конкуренції.
Загрози (T)	- зниження рівня цін, розмірів податків при збереженні середнього рівня цін дозволить одержувати надприбутки.	- поява нових конкурентів і високий рівень цін погіршить конкурентну позицію; - несприятлива політика держави може привести до виходу з галузі.

За результатами аналізу виявлено основні негативні причини, що впливають на діяльність підприємства, запропоновані альтернативні рішення, спрямовані на їхнє усунення. Проведений SWOT-аналіз дає можливість виявити та запобігти ризикам, які чекають на фірму при розширенні її діяльності. Провівши SWOT-аналіз ПрАТ «Вінницький асфальтобетоний завод» можна зробити висновок про те, що

підприємство має значний ступінь залежності від законодавчих або економічних обмежень, обмежений попит на продукцію (сезонність та циклічність асфальто-ремонтних робіт);

На нашу думку, в основу системи стратегічного планування та управління доцільно зосередити увагу на освоєнні нового виду продукції та освоїти нову технологію виробництва асфальтних сумішей із значною економією газу та зменшенням викидів в атмосферне повітря. Також розробити технологію, що дасть можливість перевозити асфальтні суміші на значно більші відстані, що дасть можливість до притягнення нових споживачів і розширення ринку збуту.

3.2 Макетування нової організаційної структури на ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».

Для того щоб змакетувати нову організаційну структуру підприємства спочатку розглянемо існуючу.

Організаційна структура ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» наведена на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Організаційна структура ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».

З рис. 3.1. видно, що ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» очолює директор управління. До посадових обов'язків директора ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» відносяться:

1. Здійснення стратегічного керівництва всіма службами підприємства.

2. Організація безпосередньо та через адміністрацію фінансову, виробничу й господарську діяльність.

3. Здійснення заходів щодо подальшого розвитку підприємства, впровадження передових технологій виробництва, соціального розвитку колективу, забезпечує зв'язок підприємства з іншими організаціями і підприємствами, виконує обов'язки, передбачені статутом і правилами внутрішнього розпорядку підприємства.

4. Здійснення загального керування підприємством з метою ефективного використання потужностей підприємства, для одержання позитивних результатів у виробничій та економічній діяльності.

Змакетована організаційна структура ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» передбачає зміну організаційної або виробничої структури управління та впровадження інших організаційно-технічних заходів, для неї характерно:

1. Новаторський персонал з гнучким мисленням, який згодний брати на себе відповідальність за управлінські ризики, працювати у понаднормовий час і який вміє працювати в групах.

2. Приймання на роботу здійснюється переважно із числа молодих людей, новаторів, котрі володіють високим потенціалом і компетенцією. Оцінка здійснюється переважно за індивідуальними результатами і мало формалізована.

3. Винагорода здійснюється у вигляді залучення працівників до участі в реалізації стратегії і розробки управлінських рішень [25].

Стратегія основана на високих індивідуальних можливостях особистості. Підвищення кваліфікації заохочується різними способами.

В якості основних напрямків розвитку можна виділити наступні:

1. Децентралізація - це передача або делегування прав і відповідальності за прийняття ключових рішень нижчим рівням управління. Децентралізація має ряд переваг: вона прискорює прийняття рішень та підвищує їхню об'єктивність, підвищує відповідальність на нижчих рівнях управління; стимулює діяльність підлеглих на основі високої довіри; економить робочий час керівників більш високого рівня; допомагає підготувати працівників до прийняття на себе

відповідальності у майбутньому [26].

2. Переваги молодих спеціалістів та робітників:

- 1) швидкість виконання роботи;
- 2) витривалість при виконанні роботи;
- 3) зменшення травматизму.

В кожній організації, де працюють люди, існує таке поняття як «організаційна культура». Найбільш доцільним є визначення поняття «організаційна культура» - як сукупності індивідуальних, організаційних та соціальних цінностей, установок та норм поведінки та діяльності, які підпорядковують діяльність та взаємозв'язки членів організації, та відображають унікальність даної організації [27].

Значення організаційної культури для організації визначається низкою обставин. Вона допомагає адаптуватися в організації, усвідомити правила та норми поведінки; надає членам колективу організаційну ідентичність, що створює у них відчуття безпеки, визначає ставлення до компанії, стимулює високу відповідальність та активність особистості для досягнення загальних організаційних цілей. Таким чином, організаційна культура як невід'ємна частина життєдіяльності організації, істотно впливає на її ефективність [28].

Найбільш прийнятним вибором для підприємства буде лінійно-функціональний тип структури управління. Переваги лінійно-функціональної структури:

- більш глибока, ніж у лінійної, опрацювання стратегічних питань;
- звільнення лінійних керівників від вирішення багатьох питань, пов'язаних з плануванням фінансових розрахунків, матеріально - технічним забезпеченням і т.д.;
- побудова зв'язків «керівник - підлеглий» з умовою підпорядкування працівника лише одному керівнику по ієрархічній драбині;
- при наділення штабних підрозділів правами функціонального керівництва така структура - хороший перший крок до більш ефективним органічним структурам управління.

Підприємство в нових умовах самостійно формує цілі і завдання, розробляє

стратегію і політику свого розвитку, шукає потрібні для їх реалізації засоби, наймає працівників, вирішує безліч різних питань, у тому числі і структурні. До них можна віднести такі, як створення, ліквідація, злиття, поділ підрозділів, реорганізація виробничої та перебудова організаційної структури управління.

Будь-яка перебудова структури управління підприємства потребує оцінки, перш за все з точки зору досягнення поставлених цілей. В умовах нормального розвитку економіки реорганізація направлена найчастіше на те, щоб шляхом вдосконалення системи управління підвищити ефективність роботи організації. При цьому головними показниками поліпшення є скорочення витрат, зростання прибутку, більш гнучкий стиль управління. Важливим критерієм оцінки організаційної структури управління є її сприйняття людьми, яким належить працювати в нових умовах [29].

У кризовий період для організації зміни в структурі управління можуть бути спрямовані на створення умов для виживання за рахунок більш раціонального використання ресурсів, зниження витрат і більш гнучкого пристосування до зовнішнього середовища.

Удосконалення організаційної структури управління набуває форми пошуку альтернативного рішення між централізацією і децентралізацією владних функцій. Бажання знайти прийнятну угоду між централізованим і децентралізованим управлінням приводить до необхідності створити таку систему управління, яка характеризується централізованою розробкою вдосконалення підприємства та господарської політики з децентралізованим оперативним управлінням [30].

Прийнятною організаційною структурою для ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» в даний час могла стати схема організаційної структури управління приведена на рис 3.2.

В даній організаційній структурі ми ввели нову посаду: заступник директора з загальних питань, якому будуть підпорядковуватися відділ кадрів, економіст, головний бухгалтер.

Змакетована організаційна структура ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» наведена на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Змакетована організаційна структура для ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод»

Застосування цієї організаційної структури дозволить:

1. Звільнити директора підприємства від повсякденної рутинної роботи.
2. Підвищити якість і оперативність прийнятих рішень.
3. Залучити до підприємницької діяльності всі підрозділи об'єднання, здатних розширити номенклатуру продукції і послуг, підвищити гнучкість і конкурентоспроможність.

Дана структура має таку характеристику:

1. Оптимальність. Дана структура управління є оптимальною, тому що між ланками і ступенями управління на всіх рівнях встановлюються раціональні зв'язки при мінімальному числі ступенів управління.

2. Оперативність. Дана структура є оперативною тому що за час від прийняття рішення до його виконання не встигли відбутися незворотні негативні зміни, що роблять непотрібною реалізацію прийнятих рішень.

3. Надійність. Структура апарату управління гарантує достовірність передачі інформації, не допускає спотворень керуючих команд та інших даних, що передаються, забезпечує безперебійність зв'язку в системі управління.

4. Економічність. Структура управління є економічною, тому що потрібний ефект від управління досягається при мінімальних витратах на управлінський апарат.

5. Стійкість структури управління. Незмінність основних властивостей організаційної структури ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» при різних зовнішніх впливах, цілісність функціонування системи управління та її елементів.

6. Гнучкість. Дана структура здатна змінюватися відповідно до змін зовнішнього середовища [31].

3.3 Моделювання ефективності чистого прибутку ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» залежно від зміни умов зовнішнього та внутрішнього середовища, в яких знаходиться підприємство.

Припустимо, що в результаті реалізації запропонованих рекомендацій були спрогнозовані такі результати діяльності підприємства:

- прогнозований обсяг реалізації продукції N за рік – 100 тис.т.;
- ціна реалізації одного кг продукції Ц (без врахування ПДВ) – 50 грн.;
- прямі витрати на виробництво одного кг продукції ПР – 25 грн.,
- непрямі витрати на виробництво одного кг продукції ОВ – 15 грн.;
- ставка податку на прибуток $\lambda=18\%$.

Для реалізації пропозицій підприємством був взятий кредит 10 млн. грн. під номінальну річну ставку 20%.

Змоделюємо чутливість чистого прибутку підприємства:

1-й крок: розрахуємо основні показники діяльності підприємства.

Загальний обсяг продажу товарів складе:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} * \text{N} = 50 * 1000000 = 50 \text{ млн. грн.}$$

Величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на один виріб складе:

$$(PP_1 + OB_1) = 25 + 15 = 40 \text{ грн.}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу товарів складе:

$$(PP_1 + OB_1) * N = 25 * 1000000 + 15 * 1000000 = 40 \text{ млн. грн.}, \text{ з них – прями витрати складають } 25 \text{ млн. грн.}, \text{ а непрямі – } 15 \text{ млн. грн.}$$

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 50 - 40 = 10 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$СП = 10 * 20 / 100 = 2 \text{ млн. грн}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$ПДСП = ПО - СП = 10 - 2 = 8 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПДСП * (\lambda / 100) = 8 * 0,18 = 1,44 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$ЧП = ПДСП - ПП = 8 - 1,44 = 6,56 \text{ млн. грн.}$$

2-й крок: припустимо, що показниками, які найбільше впливають та величину чистого прибутку підприємства є:

- обсяг продажу продукції;
- ціна реалізації одиниці продукції;

- прямі та непрямі витрати на виробництво одиниці продукції,
- ставка податку на прибуток.

Межі зміни перших чотирьох показників виберемо в діапазоні $\pm 30\%$, а ставки податку на прибуток – $\pm 10\%$.

3-й крок: визначимо чутливість чистого прибутку залежно від зміни обсягу продажу продукції. Проведемо розрахунки величини чистого прибутку тільки для крайніх значень обсягу продажу.

Для нижнього значення обсягу продажу $N_n = 0,7 * 1000000 = 700$ тис.кг отримаємо загальний обсяг продажу товарів, який складе:

$$ЗОП = Ц_n * N = 50 * 700000 = 35 \text{ млн. грн.}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу товарів складе:

$ПР+ОВ=25*700000+15000000 = 32,5$ млн. грн., з них – прямі витрати складають 17,5 млн. грн., а непрямі – 15 млн. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 35 - 32,5 = 2,5 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$СП=10*20 / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$ПДСП = ПО-СП = 2,5-2 = 0,5 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПДСП} * (\lambda / 100) = 0,5 * 0,18 = 0,09 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПДСП} - \text{ПП} = 0,5 - 0,09 = 0,41 \text{ млн. грн.}$$

Для верхнього значення обсягу продажу $N_v = 1,3 * 1\,000\,000 = 1300$ тисяч тон, отримаємо загальний обсяг продажу продукції:

$$\text{ЗОП} = C_v * 50 * 1300000 = 65 \text{ млн. грн.}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу товарів складе:

$\text{ПР} + \text{ОВ} = 25 * 1300000 + 15000000 = 47,5$ млн. грн., з них – прями витрати складають 32,5 млн. грн., а непрямі – 15 млн. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО} = 65 - 47,5 = 17,5 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$\text{СП} = (10 * 20) / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$\text{ПДСП} = \text{ПО} - \text{СП} = 17,5 - 2 = 15,5 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПДСП} * (\lambda / 100) = 15,5 * 0,18 = 2,79 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПДСП} - \text{ПП} = 15,5 - 2,79 = 12,71 \text{ млн. грн.}$$

Таким чином, можна зробити висновок, що при зміні обсягу продажу продукції в межах $\pm 30\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатися в межах від 0,41 до 12,71 млн. грн. (при базовому рівні 6,56 млн. грн.) Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни обсягу продажів продукції показано на рис. 3.3

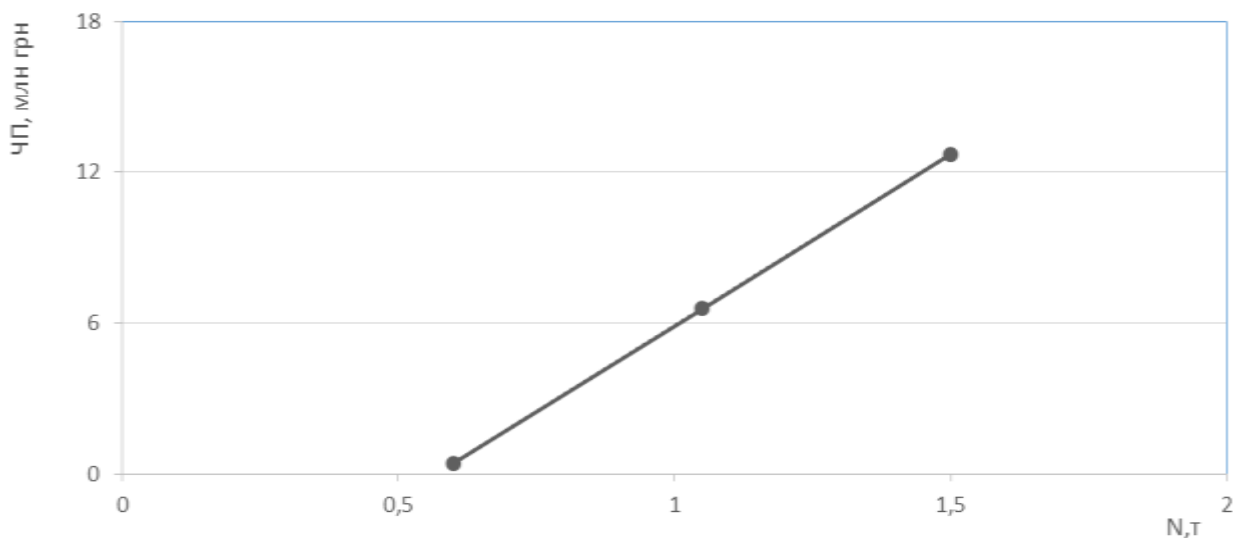

Рисунок 3.3 – Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни обсягу продажу продукції

4-й крок: визначимо чутливість чистого прибутку підприємства залежно від зміни ціни реалізації товару. Проведемо розрахунки величини чистого прибутку тільки для крайніх значень ціни реалізації товару.

Для нижнього значення ціни реалізації $\text{Ц}_н = 35$ грн. загальний обсяг продажу товарів складе:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц}_н * N = 35 * 1000000 = 35 \text{ млн. грн.}$$

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$ПО = 35 - (25+15) = - 5$ млн. грн., тобто підприємство при такій ціні буде отримувати збитки.

Сплата процентів за кредит складе:

$$СП = (10*20) / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Збиток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$ПДСП = ПО-СП = -5-2 = - 7 \text{ млн. грн.}$$

Оскільки чистого прибутку немає, то підприємство не буде сплачувати податок на прибуток.

Чистий збиток підприємства складе 7 млн. грн.

Для верхнього значення ціни реалізації $Ц_v = 65$ грн. загальний обсяг продажу товарів складе:

$$ЗОП = Ц_v * N = 65 * 1000000 = 65 \text{ млн. грн.}$$

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 65 - (25+15) = 25 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$СП = (10*20) / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$ПДСП = ПО-СП = 25 - 2 = 23 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПДСП} * (\lambda / 100) = 23 * 0,18 = 4,14 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПДСП} - \text{ПП} = 23 - 4,41 = 18,59 \text{ млн. грн.}$$

Таким чином, можна зробити висновок, що при зміні ціни реалізації товару в межах $\pm 30\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатися в межах від збитків в 7 млн. грн. до прибутку в 18,59 млн. грн. (при базовому рівні 6,56 млн. грн.)

Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни ціни реалізації одиниці продукції показано на рис. 3.4.

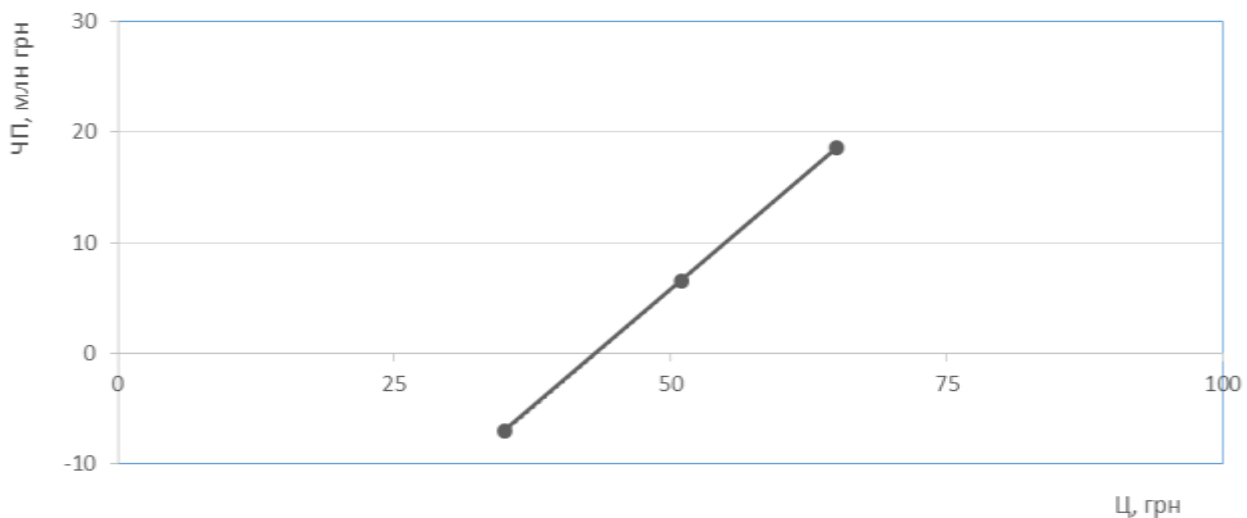

Рисунок 3.4 – Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни ціни реалізації одного кілограма продукції продукції

5-й крок: визначимо чутливість чистого прибутку залежно від зміни прямих витрат на виробництво одиниці товару. Проведемо розрахунки величини чистого прибутку тільки для крайніх значень прямих витрат.

Для нижнього значення рівня прямих витрат $\text{РП}_1 = 17,5$ грн. загальний обсяг продажу товарів складе:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} * \text{N} = 50 * 1000000 = 50 \text{ млн. грн.}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу товарів складе:

$ПР+ОВ = 17,5*1000000+15000000 = 17,5+15 = 32,5$ млн. грн., з них – прями витрати складають 17,5 млн. грн., а непрямі – 15 млн. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 50 - 32,5 = 17,5 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$СП=(10*20) / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$ПДСП = ПО-СП = 17,5-2 = 15,5 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПДСП*(\lambda / 100) = 15,5*0,18 = 2,79 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе для нижнього значення рівня прямих витрат складе :

$$ЧП = ПДСП - ПП = 15,5 - 2,79 = 12,71 \text{ млн. грн.}$$

Для верхнього значення прямих витрат $ПР_1=32,5$ грн. загальний обсяг продажу товарів складе:

$$ЗОП = Ц*N = 50*1000000 = 50 \text{ млн. грн.}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу товарів складе:

$ПР+ОВ=32,5*1000000+15000000 = 32,5+15 = 47,5$ млн. грн., з них – прямі витрати складають 32,5 млн. грн., а непрямі – 15 млн. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 50 - 47,5 = 2,5 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$СП = (10*20) / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$ПДСП = ПО-СП = 2,5-2 = 0,5 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$ПП = ПДСП*(\lambda / 100) = 0,5*0,18 = 0,09 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$ЧП = ПДСП - ПП = 0,5 - 0,09 = 0,41 \text{ млн. грн.}$$

Таким чином, можна зробити висновок, що при зміні прямих витрат на виробництво одиниці продукції в межах $\pm 30\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатися в межах від 12,71 до 0,41 млн. грн. (при базовому рівні 6,56 млн. грн.).

Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни прямих витрат показано на рис. 3.5.

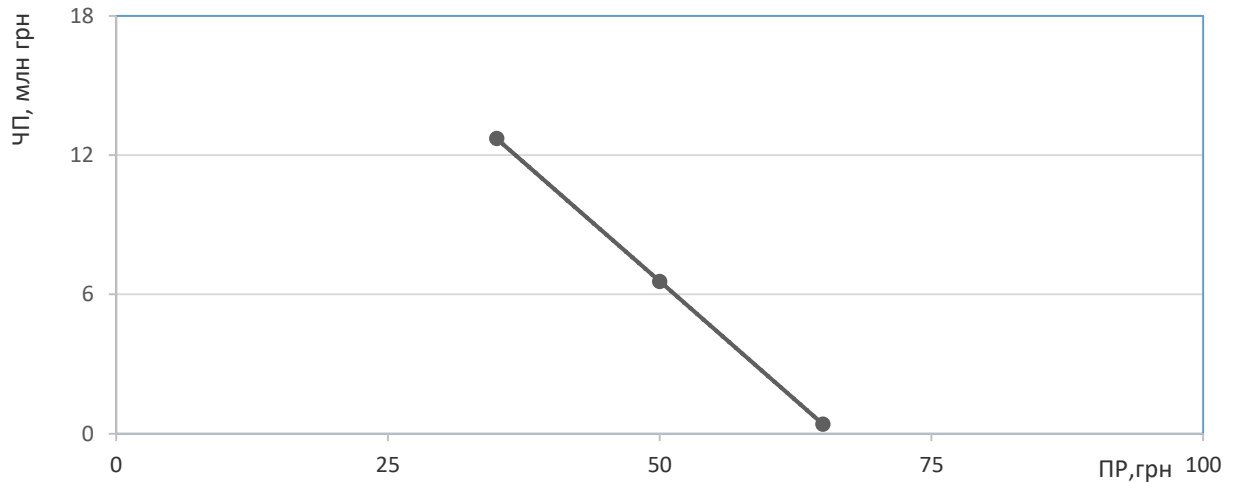

Рисунок 3.5 – Моделювання чутливості прибутку підприємства залежно від зміни величини прямих витрат

6-й крок: визначимо чутливість чистого прибутку залежно від зміни непрямих витрат на виробництво продукції.

Проведемо розрахунки величини чистого прибутку тільки для крайніх значень непрямих витрат.

Для нижнього значення рівня непрямих витрат $OB_n = 0,7 \cdot 15 = 10,5$ млн. грн. загальний обсяг продажу товарів складе:

$$ZOП = Ц \cdot N = 50 \cdot 1000000 = 50 \text{ млн. грн.}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу товарів складе:

$ПР + OB_n = 25 \cdot 1000000 + 1050000 = 25 + 10,5 = 35,5$ млн. грн., з них – прямі витрати складають 25 млн. грн., а непрямі – 10,5 млн. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$ПО = 50 - 35,5 = 14,5 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$\text{СП} = (10 \cdot 20) / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$\text{ПДСП} = \text{ПО} - \text{СП} = 14,5 - 2 = 12,5 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПДСП} \cdot (\lambda / 100) = 12,5 \cdot 0,18 = 2,25 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПДСП} - \text{ПП} = 12,5 - 2,25 = 10,25 \text{ млн. грн.}$$

Для верхнього значення непрямих витрат $\text{НВ}_в = 19,5$ млн. грн. загальний обсяг продажу товарів складе:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} \cdot \text{N} = 50 \cdot 1000000 = 50 \text{ млн. грн.}$$

Загальна величина прямих та непрямих витрат в розрахунку на весь обсяг продажу товарів складе:

$\text{ПР} + \text{ОВ} = 25 \cdot 1000000 + 1950000 = 25 + 19,5 = 44,5$ млн. грн., з них – прями витрати складають 25 млн. грн., а непрямі – 19,5 млн. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО} = 50 - 44,5 = 5,5 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$\text{СП} = (10 \cdot 20) / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$\text{ПДСП} = \text{ПО-СП} = 5,5 - 2 = 3,5 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток складе:

$$\text{ПП} = \text{ПДСП} * (\lambda / 100) = 3,5 * 0,18 = 0,63 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПДСП} - \text{ПП} = 3,5 - 0,63 = 2,87 \text{ млн. грн.}$$

Таким чином, можна зробити висновок, що при зміні непрямих витрат в межах $\pm 30\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатися в межах від 10,25 до 2,87 млн. грн. (при базовому рівні прибутку 6,56 млн. грн.). моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни непрямих витрат показано на рис.3.6

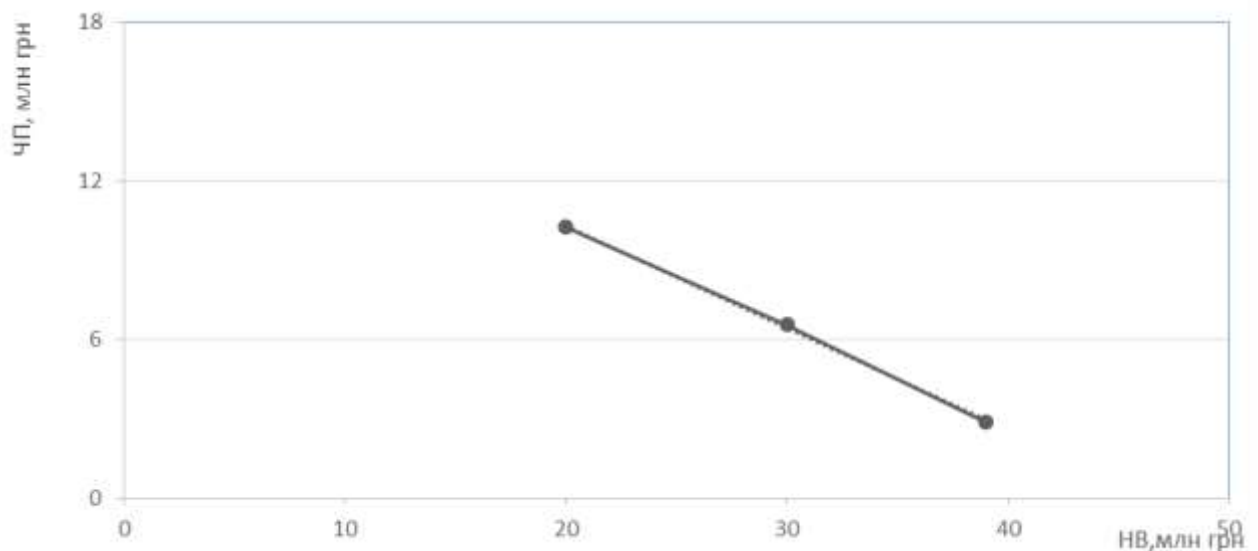

Рисунок 3.6 – Моделювання чутливості чистого прибутку підприємства залежно від зміни непрямих витрат

7-й крок: визначимо чутливість чистого прибутку залежно від зміни ставки податку на прибуток. Для цього потрібно поетапно збільшувати (а потім зменшувати) ставку податку на 10 п.п. відносно базового рівня в 18% і здійснювати розрахунок величини чистого прибутку підприємства.

Так, загальний обсяг продажу товарів складе:

$$\text{ЗОП} = \text{Ц} * \text{N} = 50 * 1000000 = 50 \text{ млн. грн.}$$

Загальна величина прямих та операційних витрат складе 19 млн. грн.

Величина операційного прибутку підприємства складе:

$$\text{ПО} = 50 - 40 = 10 \text{ млн. грн.}$$

Сплата процентів за кредит складе:

$$\text{СП} = (10 * 20) / 100 = 2 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток підприємства до сплати податку на прибуток складе:

$$\text{ПДСП} = \text{ПО} - \text{СП} = 10 - 2 = 8 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток при нижній ставці податку на податок в (25-10)% = 15% складе:

$$\text{ПП} = \text{ПДСП} * (\lambda / 100) = 10 * 0,08 = 0,8 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПДСП} - \text{ПП} = 10 - 0,8 = 9,2 \text{ млн. грн.}$$

Величина податку на прибуток при верхній ставці податку на податок в $(25+10)\% = 35\%$ складе:

$$\text{ПП} = \text{ПДСП} * (\lambda / 100) = 10 * 0,28 = 2,8 \text{ млн. грн.}$$

Чистий прибуток підприємства складе:

$$\text{ЧП} = \text{ПДСП} - \text{ПП} = 10 - 2,8 = 7,2 \text{ млн. грн.}$$

Таким чином, можна зробити висновок, що при зміні ставки податку на прибуток в межах $\pm 10\%$ величина чистого прибутку підприємства буде коливатися в межах від 9,2 до 7,2 млн. грн. (при базовому рівні прибутку в 6,56 млн. грн.). Моделювання чутливості проекту за показником зміни ставки податку на прибуток показано на рис. 3.7

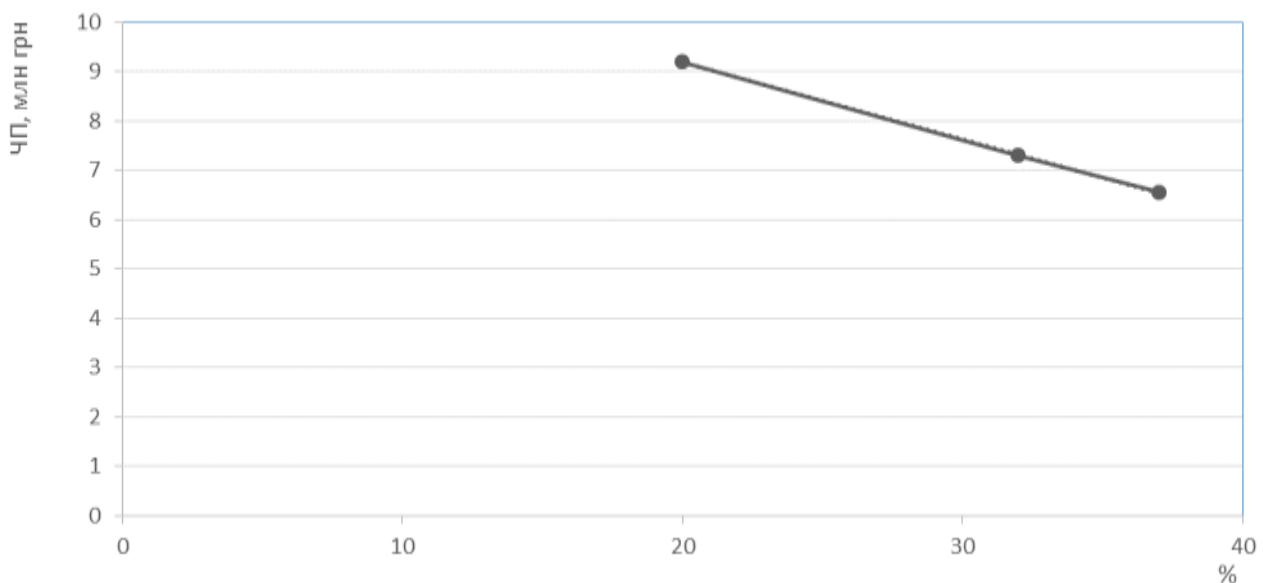

Рисунок 3.7 – Моделювання чутливості чистого прибутку залежно від ставки податку на прибуток

3.4 Висновки до третього розділу

В результаті виконання даного розділу роботи та проведення SWOT-аналізу було визначено стан зовнішнього та внутрішнього середовища, в якому функціонує підприємство, відмічено ключові фактори успіху підприємства, основні ринкові загрози та сприятливі можливості для розвитку підприємства.

Було наведено пропозиції та рекомендації щодо покращення формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод».

Покращення формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» можливе за рахунок оптимізації структури капіталу. В 2018 році значні витрати призвели до неспроможності функціонування підприємства без залучення позикових коштів. Саме тому пропонується зменшення суми залучених коштів та збільшення суми власного капіталу.

Змакетувавши нову організаційну структуру ми ввели нову посаду: заступник директора з загальних питань, що дасть можливість підвищити якість і оперативність прийнятих рішень, гнучкість та конкурентоспроможність.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

В магістерській кваліфікаційній роботі було сформовано пропозиції по підвищенню ефективності управління та використання капіталу.

На основі проведених досліджень можна зробити наступні висновки:

1. Визначення економічної сутності поняття капітал показало, що існують різноманітні точки зору на визначення цього поняття, дослідивши які, можна сказати, що капітал – це нагромаджений запас економічних благ у грошовій та товарній формі, що беруть участь у економічному процесі як інвестиційний ресурс та чинник виробництва.

2. Дослідження основних методик аналізу формування капіталу підприємства показало, що можливості використання різних джерел формування капіталу значною мірою впливають на ефективність управління його структурою. Сьогодні більшість вітчизняних промислових підприємств не має можливості використовувати внутрішні джерела для формування додаткового капіталу у необхідному обсязі. Залучення додаткового капіталу пов'язано із використанням зовнішніх джерел його формування.

3. До показників, що характеризують джерела формування підприємства відносять: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт концентрації залученого капіталу, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт поточних зобов'язань.

4. Розглянувши характеристику ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» визначено, що підприємство займається виробництвом асфальтобетону, яке проводиться шляхом змішування гранітної продукції з бетоном в асфальтозмішувальному апараті та відвантажується одразу на автівку для постачання на об'єкти. Основним конкурентом в галузі асфальтування доріг, дворів, проведення будь – яких будівельних робіт є ТОВ "Шляхбудматеріали".

5. Проаналізувавши фінансову діяльність ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» показав, що чистий прибуток від господарської діяльності збільшився в 2018 році на 7526 тис. грн. і свідчить про хорошу тенденцію у розвитку підприємства.

6. Проведений аналіз джерел формування капіталу ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» вказує на те, що основним джерелом формування капіталу є позикові кошти. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу в 2018 році склав 0,79 тобто в загальній сумі капіталу власний капітал становить 0,21 це означає, що ПрАТ «Вінницький асфальтобетонний завод» не здатний функціонувати без зовнішніх позикових коштів. У 2018 році підприємство замовило більшу кількість товарів для забезпечення виробничого процесу, у зв'язку з цим кредиторська заборгованість значно зросла, а також збільшився обсяг робіт, що в свою чергу призвело до збільшення зобов'язань з оплати праці.

7. Змакетувавши нову організаційну структуру ми ввели нову посаду: заступник директора з загальних питань, що підвищить якість і оперативність прийнятих рішень, гнучкість та конкурентоспроможність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методичні вказівки до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студентами спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціалізацій «Підприємництво» і «Виробнича діяльність» / Уклад. В. О. Козловський, О. Й. Лесько – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 80 с.
2. Горчаківська Г.В. Особливості формування оптимальної структури капіталу / Г. В. Горчаківська // Ефективна економіка. – 2010. – №1 – С. 35.
3. Давыдова Л.В. Особенности формирования структуры капитала предприятия / Л.В. Давыдова, С.А. Ильминская // Финансы и кредит. – 2007. – № 47. – С.42–52.
4. Мних Є.В., Бутко А.Д. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства / Є.В. Мних, А.Д. Бутко.– К.: КНЕУ, 2006. – 232 с.
5. Дроб'язко Л.О. Методологічні основи управління власним капіталом на підприємстві / Л.О. Дроб'язко // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2013. – №4. – С.584.
6. Буланова О.С. Економіка: посібник/О.С. Буланова. – М.: Юристь, 2002. – 896с.
7. Гончарук Д.І. Структура капіталу та шляхи її оптимізації / Д.І. Гончарук // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2013. - №4. – С.584.
8. Данілова Л. Власний капітал підприємства і проблеми його формування / Л. Данілова, О. Мельник // Вісник КНЕУ імені Тараса Шевченка. – 2012. – №138. – С.68.
9. Бондаренко Л.П. Характерні особливості джерел формування капіталу промислово-фінансових груп / Л.П. Бондаренко, М.П. Політило // Економічний простір. – 2013. - №71 – С. 296.
10. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: підручник / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006. - 520 с.
11. Підпригора Ю.О. Формування оптимальної структури капіталу / Ю.О. Підпригора, О.С. Кобичева// Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2012. - №2. – С.220.

12. Гуренко Т.О. Сучасний погляд на власний капітал [Електронний ресурс] / Т.О. Гуренко // Наукові доповіді НБУіП України . – 2013. - №2. - Режим доступу до журн.: <http://nd.nubip.edu.ua>.
13. Леонов С.В. Управління фінансами акціонерних товариств: навчальний посібник / С. В. Леонов, Н. Г. Пігуль, І. М. Боярко. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2013. - 305 с.
14. Асаніна А.В. Проблеми формування оптимальної структури капіталу авіатранспортних підприємств в умовах кризи ліквідності / А.В. Асаніна, О.М. Богушко // Вісник Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – № 28. – Д.: ДНУЗТ, 2009. - С. 199-203.
15. Корнєєв М.В. Теоретичні засади управління капіталом вітчизняних підприємств / Корнєєв М. В., Гололобов М. І. // Вісник Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара. – №6 – Д.: ДНУ, 2012. - С. 129-134.
16. Мельнік М.А. Економічні методи управління капіталом підприємства / М.А. Мельнік // Вісник Східноукраїнського національного університету Володимира Даля. – №1 – Д.: ДНУ, 2014. - С. 94-97.
17. Стельмащук А. Системний підхід до управління капіталом підприємства / А. Стельмащук // Інноваційний розвиток національної економіки : матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 7–8 квітн. 2011 р. – Тернопіль : Крок, 2011. – С. 335–337.
18. Блонська В. І. Діагностика управління капіталом підприємства / В. І. Блонська, Т.М. Хватамуха // Науковий вісник НЛТУ України. – №19.11 – Л.:НЛТУ, 2009. – С. 252–258
19. Бідник О. І. Теоретичні аспекти управління капіталом підприємства / О.І. Бідник // Придніпровський науковий вісник. – № 5. – Д.: ПНУ, 2007. – С. 19–24
20. Шпак Н. З. Система управління капіталом підприємства / Н. З. Шпак, О. М. Рудницька // Науковий вісник НЛТУ України. – № 20.10. – Л.: НЛТУ, 2010. – С. 257–261.

21. Масюк Ю. В. Особливості оптимізації управління капіталом в умовах кризи / Ю. В. Масюк, Л. І. Бровко // Науковий вісник Ужгородського університету. – № 33. – У.: УНУ, 2011. – С. 181–185.
22. Вівчар О.Й. Власний капітал як фінансове джерело функціонування підприємства / О.Й. Вівчар, В.М. Саварин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – № 19.5 – С.146-150.
23. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник / О.О. Терещенко. - К.: КНЕУ, 2013. — 554 с.
24. Костенко Т.Д. Економічна діагностика: практикум / Т.Д. Костенко, А.А. Герасимов, В.С. Рижеков, О.К. Добиків, С.В. Касьянюк. - Київ: ЦУЛ, 2007. - 186 с.
25. Ігнат'єва О.В. Основи менеджменту: [навчальний посібник] / А. В. Ігнат'єва. - М.: Вид-во Екон. Освіта, 2005. – 546 с.
26. Козлов В.Д. Управління організаційною культурою: [підручник] / В. Д. Козлов. - М.: Изд-во МГУ, 2011. – 453 с.
27. Латфуллін Г.Р. Теорія організації: [навчальний посібник] / Г. Р. Латфуллін. - СПб.: Вид-во Лань, 2012. – 398 с.
28. Ладанов І.Ю. Практичний менеджмент: [підручник] / І. Ю. Ладанов. - М: Изд-во "Ніка", 2012. – 267 с.
29. Менеджмент: [підручник для вузів] / Під ред. М.М. Максимцова, А.В. Ігнат'євої. - М.: Изд-во Банки і біржі, ЮНИТИ, 2013. – 456 с.
30. Поршнев, А.Г. Управління організацією: [навчальний посібник] / А. Г. Поршнев, З.П. Румянцева, Н.А. Саломатін. -М.: Вид-во ИНФРА-М, 2011. -367 с.
31. Основи менеджменту: [підручник] / за ред. А.А. Радугіна - М.: Изд-во Центр, 2013. – 654 с.